

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe  za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{16}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

St. 2. V Ljubljani, 31. januarja 1908. Leto XXV.

Obseg: Obdelovanje pravilo napravljene špargljišča. — Kako se pravilno ravna z vinsko posodo. — Kužna vnetost spolovil pri govedi. — Vzajemna zavarovalna društva za goved. — Razumnik uči sosede kemije. — Vinogradniki snujte vinarske zadruge in vinarska društva. — Kmetijske raznoterosti s podobami. — Vprašanja in odgovori. — Kaj delajo naše podružnice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva — Tržne cene. — Inserati.

Obdelovanje pravilno napravljene špargljišča.

V zadnji številki »Kmetovalca« sem opisal pravilno napravo špargljišča, ta spis naj pa pove, kako je tak nasad obdelovati.

Prvo leto je ves nasad po vrhu pognojiti. Gnoj se z motiko lepo podkoplje, čezenj se razgrne zemlja in z grabljami se vse lepo

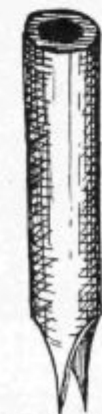
prazen, vendar se sme brez posebne škode posejati s kako zelenjadjjo, pa nikdar s tako, ki globoko korenini. Pa naj bo ta prostor posejan ali ne, vedno naj bo čist in ga je zato pridno pleti.

Špargljeve korenine seveda koj prvo leto poženo steblovje, in to je jeseni še pred zimo ped visoko nad zemljo porezati in čeznje je natusi dobrega gnoja, ki ostane tu čez zimo.

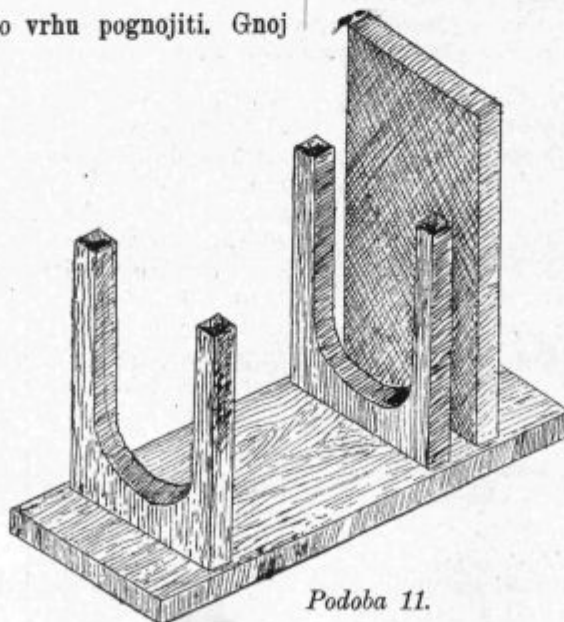
Spomladi drugo leto po saditvi, in sicer zelo zgodaj, koj ko vreme dopušča in je zemlja dovolj suha, se s špargljevih gred pobere gnoj ter se razdeli na desno in levo od vsake vrste ter se pomeša z ostalo prstjo med vrstami,



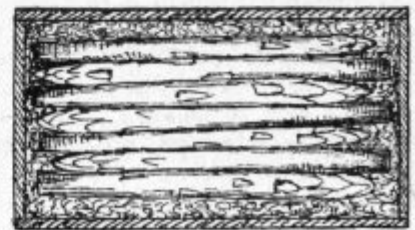
Podoba 9.



Pod. 10.



Podoba 11.



Podoba 12.

poravna. Pri podkopavanju gnoja se je ogibati špargljevih sadik, ki se nikakor ne smejo raniti, ali se jih kakorkoli dotekniti. Pri vsaki korenini je zasajena palica, ki naj ostane pri miru.

Prostor med vrstami je sicer najbolje pustiti

ki se je dobila pri saditvi, kakor sem zadnjič popisal, in se naredo nizki grebeni, ki so omenjeni v prejšnjem spisu. Vsled tega so špargljeve korenine v drugem letu par centimetrov globočje, kar jim takrat nič ne škoduje. Pri opisanem delu se smejo odstraniti tudi ostanki

suhega špargljevega steblovja, toda neobhodno potrebno to ni.

Tudi drugo leto se sme med vrstami na praznem prostoru pridelovati zelenjad, ki plitvo korenini, na pr. mesečna redkvice, zgodnji pritlični fižol, česen, čebula itd. Pleti je pridno in je sploh najbolje prostor med vrstami prazen pustiti.

Sredi med vrstami se shodi kakih 20 cm široka steza za hojo, ki obenem tvori jarek, kjer se ob hudih nalivih deževnica odteka.

Že v drugem letu se sme tu in tam kak posebno lep in debel špargelj odrezati, pa je tudi to bolje opustiti, da se rastline bolj okrepe.

Drugo leto jeseni je ravnati kakor prvo in prihodnjo pomlad kakor v prejšnji; sploh so opravila v špargljišču spomladi in jeseni potem nadalje vedno enaka, in sicer taka, kakor v drugem letu po zvršenem nasadu.

V tretjem letu se prične z rezanjem, t. j. s pridelovanjem šparglja, in se je omejiti le na debele, dočim je tenke in slabotne šparglje pri miru pustiti.

Za trgovino namenjeni špargelj ne sme biti grenak in zelen; mora se torej beliti. Po goriškem ali laškem načinu pridelovan špargelj rase globoko v zemlji, zato se globoko iz zemlje izreže. Ta način pa vendar ne da prave barve in dela špargelj grenak in lesnat, saj se porezuje, ko ga pride tri četrt iz zemlje in ga svetloba in zrak že porjavata in olesenita.

Na pravilnem nasadu in za pravilno bledenje šparglja služijo posebne bledilne naprave.

Ena taka bledilna naprava so glinasti lonci ali povezniki, kakor jih kaže pod. 9., ali pa lesene cevi, ki jih kaže pod. 10.

Bledilni lonci so navadno precej prostorni in imajo zato prednost, da se z njimi lahko naenkrat pokrije več špargljev: dva, tri in tudi štiri. Njih slaba lastnost je pa ta, da se morajo vedno dvigati, če naj se pod nje pogleda, kajti kadar špargelj hitro in čvrsto rase, jih je odkrivati tudi po dvakrat do trikrat na dan. Tudi se radi pobijejo, to pa stane denar. Pod bledilnim loncem se bujno rastoč, dolg špargelj tudi lahko skrivi, in skrivljen špargelj ni blago prve vrste za kupčijo.

Lesene bledilne cevi, ki je vsaka posebej za en špargelj, imajo pokrovček. Špargelj dvigne pokrovček in tako sam pokaže, da je dorasel in da ga je odrezati. Bledilne cevi se delajo iz primerno debelega vrbovega, topolovega, jelševega ali drugega lesa kakih 25 cm dolge. Les se razreže v primerno dolge kose in se zvrta tuljava zaporedno z razno debelimi svetri. Od cevi je olupiti lubad šele potem ko so zvrstane, sicer pokajo. Obenem z lupljenjem jih je tudi ošpčiti. Spodnji ošpčeni del se lahko namoči v katranu ali v karbolineju, da so cevi bolj trpežne. Na kranjski kmetijski šoli na Grmu se rabijo že 34 let take cevi, ki so bile naročene še za prejšnjo vinarsko in sadjarsko šolo na Slapu. — Namesto lesenih cevi se lahko rabijo tudi lončene drenažne cevi, če jih je mogoče kje bizu in ceno dobiti.

Špargelj se v pričetku, ko še počasi rase, reže po enkrat na dan, pozneje po dvakrat in trikrat, in pri tej priliki se obenem pokrivajo šparglji, ki bodo iz zemlje. Reže se zgodaj zjutraj in zvečer med 7. in 8. uro.

Na popisani način pridelovani špargelj naj se kvečjemu dva prsta globoko v zemlji odreže. Špargljišče, ki je v polni moči, naj se rabi 2 do 2½ meseca na leto, drugače rastline oslabe, saj mora nasad vsaj 20 let trajati. Pozno rezan špargelj tudi ni več dobrega okusa.

Narezane in za prodaj namenjene šparglje je povezati v snopiče po ¼, ½ do 1 kg. Vsako blago za prodaj mora biti lično prirejeno; to velja tudi za špargelj. Povezani snopiči so le tedaj lični, če so vsi kosi enako dolgi. Enako dolžino dosežemo s pripravo, ki jo kaže pod. 11. Najprimernejša dolgost za špargelj za prodaj je 20 — 25 cm. Kako se omenjana priprava rabi, je razvidno iz podobe same. Vanjo naloženi špargelj se mora takoj z ličjem ali z rafijo v snopič povezati.

Za razpošiljanje šparglja po pošti ni delati snopičev, temveč je šparglje spravljati v zabojčke, ki naj popolnoma opremljeni in napolnjeni tehtajo 5 kg ali tudi več, kakor je dogovorjeno s kupcem. Šparglje je poglavito tako v zaboj nadevati, da se ne poškodujejo, zato bodi zabojček, ki se naredi iz lahkih in primerno tankih

deščic, kaka 2 cm znotraj daljši kakor je špargelj. Na dno zabojčka se najprej naloži za prst na debelo snažnega in vlažnega mahu, in s takim mahom se obložita med vdevanjem šparglja tudi končnici zaboja. Špargelj se vdevlje v zaboj prav nagosto, da se med vožnjo ne raztresa, zato je posamezne šparglje devati drugega tik drugega in je menjavati smer na ta način, da ima en špargelj glavico obrnjeno na desno stran, sosednji pa na levo

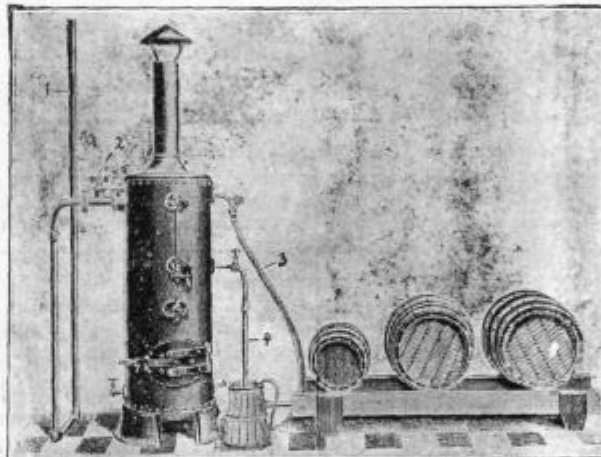
itd. Spodnji konci šparglja naj se tišče vlažnega mahu ki hrani špargelj svež in ga brani, da se ne osuši, oziroma da ne ovne. Ko je zabojček naložen, se tudi zgoraj zadela s plastjo vlažnega in čistega mahu, potem se pa pribije pokrov. Podoba 12. kaže, kako je špargelj vdevati v zabojček.

Končno naj izrazim iskreno željo, da bi se zelenjadnji v Ljubljani, v njeni okolici in zlasti v gorki vipavski dolini poprijeli v obilni meri pridelovanja šparglja na popisani način. Vipavska dolina bi z dobrim zgodnjim špargljem lahko zaslovela daleč naokoli in bi dobivala lepe dohodke iz te kmetijske panoge. R. Dolenec.



Podoba 13.

Kotel za izparjenje sodov.



Podoba 14. Kotel za izparjenje sodov pri delu. Ta kotel daje ne samo sopar, ampak tudi vrel krop.

Kako se pravilno ravna z vinsko posodo.

Piše B. Skalický, c. kr. vinarski nadzornik v Rudolfovem.

Največjega pomena za umno kletarstvo je dobra vinska posoda. Prva skrb vsakega kletarja bi torej morala biti, da si pripravi in ohrani zdravo, nepokvarjeno vinsko posodo.

Žal, da se pri nas na vinsko posodo še veliko premalo pazi, da, v mnogih krajih je še celo razširjeno neverjetno mnenje, da je raba vode pri vinski posodi

škodljiva. Kakšne posledice imajo taki nazori in pa tako nepravilno ravnanje z vinsko posodo sploh, je splošno znano, kajti najboljše vino, pretočeno v slab sod, postane malo ali pa nič vredno. Zato sem si namenil, da spišem o tej važni zadevi daljšo razpravo in navedem v njej vse, kar je glede vinske posode in ravnanja z njo treba vedeti.

I. Nova posoda

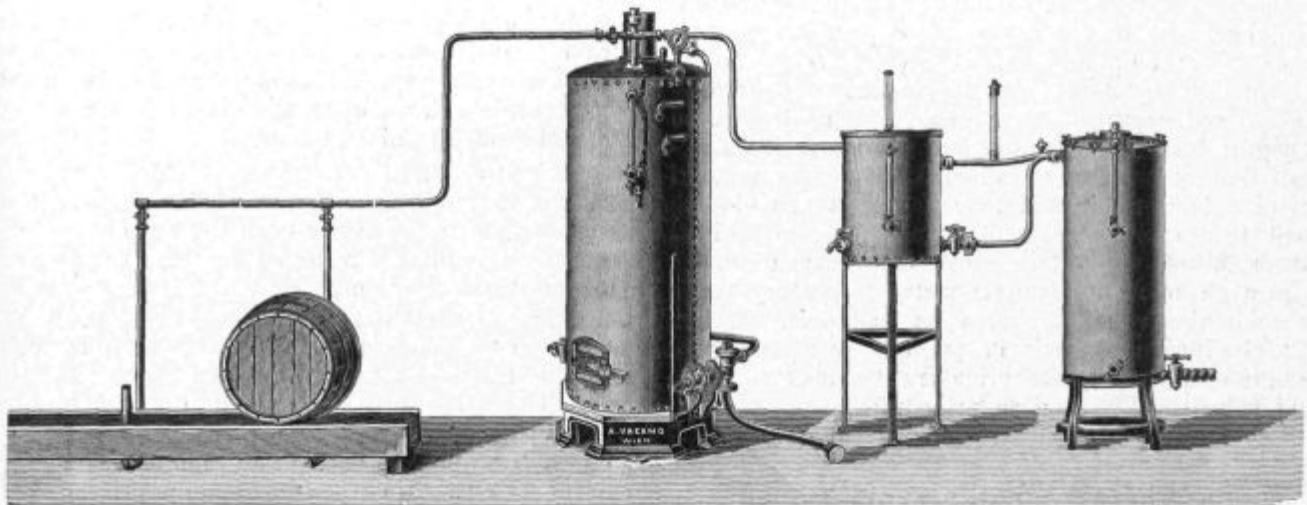
Vinska posoda se pri nas navadno dela le iz hrastovega lesa, drugod, zlasti na Laškem, kjer takega lesa primanjkuje, tudi iz kostanjevega ali pa iz akacijevega lesa. Seveda je in ostane hrastov les najboljši. Svež hrastov les ima pa v sebi razne snovi, ki se tope v vodi, še rajše pa v vinu, ker ima v sebi kisline in alkohol (vinski špirit); vino jih torej lahko iz lesa izvleče in mu dajo neprijeten okus. Te snovi so posebno: čreslovina, galova kislina, lesno barvilo itd., ki so vse v vinu raztopne. Da se torej vino ne pokvari, je treba prej te snovi iz lesa izprati ali izlužiti, preden se vino v posodo napolni. Na Nižjeavstrijskem in drugod imajo kmetje navado, da doge in dna za sode za dlje časa polagajo v tekočo vodo, ki že omenjene snovi iz

voda, ki odteka skoz veho in pri tem odpeljuje že omenjene raztopljene snovi. Zaraditega teče v začetku iz sode popolnoma črna, čedalje bolj svetla, nazadnje, čez kakih deset minut, že čista voda in sod je vroč kakor razgreta peč.

V tem slučaju je sod zadosti zakuhan ali ovinjen; oprati ga je treba le še s čisto vodo in se lahko napolni, kadar se je ohladil, z vsakim vinom, ne da bi dobilo neprijeten okus po lesu.

Žal, da je taka priprava precej draga in si jo morejo nabaviti le večji posestniki, društva ali pa večji vinski trgovci. Kolikor je meni znano, si je pri nas (vsaj v vinorodnih krajih) tako parilno pripravo po nasvetu podpisanega nabavilo edino le vipavsko kmetijsko društvo in jo Vipavci prav pridno rabijo. Želeti bi bilo, da bi ta začetek našel mnogo posnemanja, posebno ker se s pomočjo te priprave da vsak sod, če je še tako pokvarjen (bodisi celo od zavrelke), popolnoma popraviti in oviniti, da je zopet poraben.

V Ljubljani in drugod po večjih krajih bi se pa taka priprava gotovo izplačala sodarjem, ki bi ne samo nove, ampak tudi stare pokvarjene sode lahko obrtno pripravljali za vino.



Podoba 15. Kotel za izparjanje sodov v zvezi s pasterizirno pripravo.

(S tem kotlom se zakuhavajo sodi [na levi strani] ter se tudi mošt ali vino segreva ali pa pasterizira.)

lesa izpere, in šele potem, kadar se je les zopet posušil, delajo iz njega vinsko posodo.

Navadno se pa vinska posoda napravlja iz neizluženega lesa in se šele potem, ko je že gotova, znotraj izluži, čemur pravimo, da se posoda ovini.

Posodo najbolje ovinimo, če jo izparimo z vodnim soparom.

V to svrhu se rabi kak parni kotel, n. pr. navadni parni stroj, lokomotiva itd. Kjer tega ni, si je treba nabaviti nalašč za to prirejen parni kotel za izparjanje vinske posode, ki nam ga samega zase kaže pod. 13., pri delu pa pod. 14.

V podobi 15. vidimo tak kotel v zvezi s pasterizirno pripravo. Taka priprava se rabi za segrevanje mošta in vina, zlasti pa za njegovo steriliziranje, to je uničevanje glivic v njem.

Kadar se začne s kotlom za izparjanje delati, se vanj napumpa voda in se zakuri. Ko prične voda vreti, se razvija sopar, ki se pod pritiskom $1\frac{1}{2}$ do 2 atmosfer napeljuje navadno pri čepu v sod, ki leži na posebnih podlogah z veho dol obrnjen in odprt.

Sopar gre pod tem pritiskom skozi drobne luknjice lesa globoko v les in tukaj raztaplja omenjene lesne snovi. Iz ohlajenega sopara se pri tem delu dela gorka

Pri malem posestniku, ki nima take priprave na razpolago, mora vodni sopar nadomestiti vrela voda ali krop. V to svrhu se čep sode zabije in se v sod naliže nekoliko vrelega kropla (na vsakih 100 l vsaj 20 l, če ga je več, je bolje). Potem se sod zabije tudi pri vehi in se semtertja valja in obrača; tako pridejo doge in dna za nekaj časa z vrelo vodo v dotiko. Če je voda hudo vrela, se iz nje v sodu razvije deloma sopar, ki še bolj pritiska vodo v luknjice lesa. Še preden se voda ohladi, jo je treba vun izliti, sicer bi že raztopljene snovi les zopet posrkal iz vode ter bi bilo tako zakuhanje brezuspešno. Prya voda, ki jo iz sode izlijemo, bo črna kakor tinta. Če zakuhamo drugič in potem tretjič, bo voda nazadnje že čista ostala in sod je zadosti zakuhan. Učinek vode pospešuje sode. Če se v vrele krop vrže 2 % (to je na vsakih 10 l 20 dg) sode, se neprijetne snovi še hitreje izperjo iz lesa, ker mu daje sode večjo topilno moč. Namesto sode se pa tudi lahko vzame nekoliko žveplene kisline, kar se pa že zaradi njene nevarnosti manj priporoča. Nekteri rabijo namesto sode navadno sol, ki pa nima nikakega učinka. Ali se torej vreli vodi dodane sol ali ne, je vseeno. Bolje je rabiti lng. Apno v to svrhu rabiti, se ne priporoča, ker se apno prvič preveč zaleze v luknjice lesa

in se potem težko izpere ter lahko pokvari vinu okus, drugič pa tudi zaradi tega ne, ker se z apnom na površju lesa tvorijo spojine, ki niso v vodi raztopne, pač pa v vinu vsled njegove kisline in stem njegov okus kvarijo. Iz tega vzroka je sploh bolj priporočljivo rabiti za zakuhanje sodov mehko vodo (iz potokov ali deževnico) kakor pa trdo, apno studenčico. Posebno neugodno vpliva apno na rdeča ali pa črna vina. Apno dela na površju hrastovega lesa rjavo, šoti podobno plast, ki rdečemu vinu kvari barvo. Vselej, kadar se vreli vodi dodane kaka snov (soda, lug), da se z njo učinek vode krepi, je treba potem sod izprati še s čisto vrelo vodo in nazadnje z mrzlo vodo, da se dotična snov iz soda popolnoma odstrani. Zakuhan sod je potem dobro oviniti še stem, da se vanj nalije nekaj vrelih vinskih odpadkov, na pr. drož, ki jih vlijemo v vrelo vodo ali pa petijota itd., vsled česar dobi sod bolj vinski okus. Tako ovinjen sod pa še ni sposoben za fino, staro, močno vino, ker se močno staro vino ravno vsled svoje večje moči (alkohola) globokeje vsesa v les in še zmeraj lahko dobi nekaj okusa po lesu. Najbolje je vzeti tak nov, ovinjen sod za lahko rdeče vino ali pa za mošt. Pri kipenju se v luknjicah lesa izločijo kristalčki vinskega kamna, in stem se sod še bolj ovini. Če se sod zakuha, se ne more prepričati, da bi se ne polil. Vsled tega se raztopi nekaj čreslovine, in ta daje z železnimi spojinami obročev črnilo, ki sod onesnaži. Kdor gleda tudi na lepoto, bo sod poprej lakiral, da ostane lep. Obroče je treba namazati najprej z železnim lakom, ki se dobiva v vsaki trgovini z železom, in kadar se je tak lak na obročih posušil, je ves sod, torej tudi doge in dna, prelakirati z lakom, ki se napravi iz enega dela terpentinovega olja in dveh delov kolofonije (smole). Trpentinovo olje se s kolofonijo v kakem loncu na zmernem, zaprtem ognju (štedilniku) segreje in pri tem se meša, da se ohladi, in se z njim ves sod prelakira. Ostanek se lahko spravi v zaprti steklenici za prihodnjič.

(Dalje prihodnjič.)

Kužna vnetost spolovil pri govedih.

Čestokrat se pri nas sliši: Letos se nobena krava ne ubreji v našem kraju! in za vzrok navajajo: Je že tako leto!

Nepoučen kmet posebno rad išče vzrokov neznanim pojavom in neprilikam v svojem poklicu v raznih vražah, in če ni drugače, pa za vse dela odgovorno vreme, ki mu je enkrat presuho, drugič zopet premokro.

V prvi številki letošnjega „Kmetovalca“ smo podali pregled vzrokov, zakaj se krave ne ubrejijo ali izvrgejo. Med vzroki je tudi navedena vnetost sramnice.

Kužna vnetost spolovil pri govedih, vsled česar v celih vaseh, občinah in pokrajinah krave ne ostanejo breje, tudi pri nas ni redka; prav pogostokrat se pojavlja, samo da je naši kmetje ne poznajo in zato dolžijo razne druge vzroke, da se krave ne ubrejijo.

Ta bolezen je bolj razširjena kakor se vobče misli, zato v nastopnem objavimo poljuden pouk o kužnem vnetju govejih spolovil, ki ga je objavilo in razdelilo kr. saško ministrstvo notranjih zadev na oblasti, živinozdravnike in živinorejce.

Ta pouk slove:

Kužna vnetost govejih spolovil je spolna bolezen ki jo imajo največ krave, a jo tudi biki nalezejo. Bolezen nastane vsled okuženja spolovil po kužnini. Bolezen je dolgotrajna, more trpeti cele mesece in imeti zle posledice za živinorejo.

Znamenja kužne vnetosti govejih spolovil niso vedno enaka. Pri kravah v pričetku sramnica nekoliko oteče. Sluzna koža sramnice je izredno občutljiva, je zardela in prevlečena s sivkastobelim gnojnim sluzom. Čez nekaj dni se pokaže na sluzni koži izpuščaj, ki je gosto posejan in velikosti prosenega zrnja. Ti mozoljčki so temnordeči in se dobro ločijo od močno vnete sluzne kože. Pozneje se sluzna koža nagubi in mozolji so večinoma vrhu gub. Ščasoma postanejo mozolji svetlordeči in tudi rumeni, prozorni ter so podobni mehurčkom.

Z izpuščanjem vred se prikaže beljaku podoben gnoj, ki nikdar ne smrdi, in če teče po dlaki in po repu, se posuši in tvori sivastorjavo skorjo. Iztok gnoja je redkokdaj obilen, včasih celo tako neznaten, da se ne zapazi.

Obolele krave so že prve dni sumljive, ker večkrat kakor navadno močijo in včasih po izločitvi vode široko stoje in tišče. Nektore živali z repom otresajo. Drugače se pa krave vobče ne počutijo bolne; opaziti je le nekako nemirnost.

Brez zdravljenja more bolezen do 6 mesecev trajati in more celo okužiti telčnik; potem je pa bolezen neozdravljiva.

Pri okuženem biku, ki prenaša kužnino na druge zdrave krave, vobče ni opaziti vidnih znamenj bolezni, razen kvečjemu lenobo pri skakanju in večkratno močenje; žila je zardela, koža okoli nje otekla in izceja se sivkastobela sluz, ki nič ne diši.

Kužna vnetost govejih spolovil se le naleze. Kužnina, neka nižje vrste bakterija, se nahaja največ v sluzi ter je zelo žilava. Ta kužnina se nahaja v stelji, v gnojnici in v hlevu na tleh, kamor pride z odpadlo sluzjo, kjer dolgo časa obdrži kužilno moč. Od tod pride do zdravih krav in okuži celo teleta. Z otepanjem repa morejo bolne krave sosedne okužiti. Istotako more to bolezen prenašati osebo, ki v hlevu dela. Najbolj in najhitreje okužuje krave bik, ki je našel bolezen od kake bolne krave. Taki biki morejo, četudi sami ne kažejo znakov bolezni, okužiti zdrave krave, ki se jim priženo. Zaradi tega more kužna vnetost spolovil v kaki vasi, občini ali pokrajini cela leta trajati.

Škoda, ki jo povzroča kužno vnetje govejih spolovil, je za živinorejca zelo velika. Krave se ali ne ubrejijo, in če se ubrejijo, ne ostanejo noseče in rade izvržejo. Tudi se take krave mnogokrat pravilno ne iztrebijo. Gospodarska škoda je velika, ker ne dobimo telet in tudi manj mleka.

Zatira se kužno vnetje spolovil predvsem s temeljitim razkuženjem hleva, kjer so tako obolele živali, in tudi živali same je zdraviti.

Hlevska tla in stene, kolikor pridejo z živino v dotiko, istotako hlevsko orodje, je skrbno osnažiti z vrelo raztopino sode (2 kg sode na 100 l vode) ter je vse to pobeliti z apnenim beležem. To ravnanje je najmanj vsak teden ponoviti, dokler ni boleznine konec.

Zdravljenje naj se vrši po navodilih in pod nadzorstvom živinozdravnika ter obstoji v izplakovanju spolovil, v mazanju s predpisanimi mazili in s štupanjem z zdravili. Razentega je bolne ali sumljive živali po stegnih in po repu, kamor prihaja sluz iz spolovil, spirati z raztopino sode in z drugimi razkužilnimi sredstvi.

Če so hlevi cele vasi, občine ali pokrajine okuženi, potem se priporoča skupno postopanje.

Okuženja po kužnini vnetja spolovil se je varovati. Obolelih krav ni v svoj hlev sprejeti in ne sme se

spuščati bik, ki je zaskočil bolne krave, četudi je navidezno zdrav.

Če se bik spusti na tuje krave, je tem pregledati spolovila in je vse zavrnuti, ki so bolne ali sumljive.

Vzajemna zavarovalna društva za goved.

Vsako leto pogine našim živinorejcem zelo veliko število domačih živali (konj, goved, prasičev itd.), in dasi se včasih nekaj dobi za kožo in druge dele pogiblih živali, je vendar škode vsled teh neprilik samo na Kranjskem več milijonov kron.

Škoda, oziroma nesreča, vsled poginjenja živali je za posameznega gospodarja zelo občutna, včasih naravnost osodepolna, ker ga gospodarsko more skoraj uničiti.

Edino sredstvo, tako nesrečo v gospodarjenju odvrniti, so zavarovalna društva za živino. V vseh deželah, ki napredno gospodarijo, že imajo take zavarovalnice, ki jako blagodejno delujejo.

Prasičev ne gre zavarovati, ker teh živali preveč pogine in bi morale biti premije previsoke, če naj bi zavarovalno društvo redno brez izgube delovalo. Tudi glede konj je zadeva zelo podobna in morajo biti za konje posebne zavarovalnice, ki so bolj sestavljeno ustrojene.

Za najprikladnejša so se izkazala vzajemna društva za zavarovanje govedi, ki so omejena na manjše okoliše, kjer se gospodarji med seboj poznajo in se zato lahko med seboj nadzirajo, vsled česar se najlaže izključujejo morebitne nepoštenosti, ki so pri večjih zavarovalnicah vsekdar vzrok poloma. Take male zavarovalnice je tudi prav lahko voditi; zadostuje ena oseba ali odbor, ki z lehkoto vse vodi kot časten posel brez odškodnine, kajti take zavarovalnice ne prenašajo drugih upravnih stroškov; zato mora biti delovanje odborovo časten in neplačan posel.

Vsekako je skrajnji čas, da se tudi na Kranjskem prične z ustanavljanjem malih vzajemnih društev za zavarovanje govedi. Težkoče so le pri ustanovitvi, kajti društvena pravila morajo biti pravilno sestavljena, drugače jih ne potrdi c. kr. ministrstvo za notranje zadeve, ki si je to zadevo pridržalo. Pravila morajo biti pravilno predložena in kolkovana, drugače se vsa zadeva zakesni in nastanejo nepotrebne neprilike. Da se tem težkočam in neprilikam odpomore, je glavni odbor c. kr. kmetijske družbe založil slovenska pravila za mala vzajemna društva za zavarovanje govedi po izdelanem vzornem načrtu c. kr. ministrstva za notranje zadeve in ima tudi vse drugo potrebno pripravljeno, da ustanovitelji zavarovalnega društva nimajo nepotrebnihih sitnosti. Na zahtevanje pride družbeni odposlanec v kraj, kjer nameravajo ustanoviti tako društvo, da dá potrebna pojasnila in navodila, kar seveda nič ne stane.

Pravila je c. kr. ministrstvo za notranje zadeve prikrojilo na podlagi dolgoletnih izkušenj iz drugih dežel. Pogiblo živino je odškodovati z 80 % zavarovane vsote, vsled česar zavarovanec sam nosi nekaj škode in je torej prisiljen paziti na obolelo živino, drugače bi se zanašal, da mu zavarovalnica tako povrne vso škodo. Premija znašaj na leto 2 % od zarovane vrednosti, kar odgovarja dosedanjim izkušnjam. Če so škode manjše, ima zavarovalnica seveda prihranke, ki se porabijo v letih, kadar so škode večje, in če se društvo razide, se prihranki razmerno razdele med ude.

Pa tudi pri takem ravnanju se lahko pripeti, da pride majhno društvo v zadrego, zato je c. kr. kmetijska družba že vse potrebno preskrbela, da se takoj ustanovi

za vsa kranjska vzajemna zavarovalna društva skupno pozavarovalno društvo za zavarovanje govedi v Ljubljani, ki bo od omenjenih društev dobivalo polovico vplačanih premij, pa bo zato tudi plačevalo polovico škode, in tistim društvom, ki kako leto ne bodo izhajala s svojimi premijami, tudi večje vsote. Na ta način se slaba stran malih zavarovalnih društev, ki so v nevarnosti, da bi kako leto ne izhajala s svojimi dohodki, odstrani, ker bodo vsa krajevna zavarovalna društva združena v veliko pozavarovalno društvo za goved in bo torej mogoče tem potom škodo pri živini razdeliti na vse ude vseh posameznih malih zavarovalnic.

C. kr. kmetijska družba ima od c. kr. ministrstva za notranje zadeve že aprobirana pravila za pozavarovalno društvo za zavarovanje govedi na Kranjskem in je glasom sklepa v občnem zboru l. 1906. prevzela jamstvo s svojim premoženjem.

Vsako krajevno vzajemno zavarovalno društvo za goved, ki ga ustanovi družba, mora pristopiti pozavarovalnemu društvu.

Nujno pozivamo kmetijske podružnice, zadruge, županstva in rodoljube, ki žele v tem pogledu delovati za blagor našega kmeta, da takoj prično snovati krajevna vzajemna društva za zavarovanje govedi ter naj se obrnejo za potrebna pojasnila na našo družbo. Vsak pa imej pred očmi, da zavarovalna društva za goved niso preračunjenja na dobiček, marveč so in morajo ostati blagotvorna društva.

Razumnik uči sosede kemije.

Uvod: Kako je Razumnik postal učitelj kemije.

(Konec.)

Razumnik potolaži Gašparja ter mu pravi: „Človek ni nikdar prestar za učenje. Sicer si pa sam priznal, da so ti bili moji sveti koristni; no, in moji sveti so bili tudi le kmetijski ponk, torej si se učil, čeprav si star. Brati res ne znaš, zato se ne moreš kemije učiti iz knjige. Tudi drugi so v takem položaju, v kakršnem si ti. Kemije iz knjige učiti se je pa še celo za tiste težko, ki so branja vajeni, kar nam spričujejo Vrhovnikove besede. Veste kaj, sosede! Kemija je za vsakega kmetovalca, in četudi je kmet, znanost, ki jo mora poznati v prmerem obsegu, saj je kmetijska obrt največ le praktična poraba kemije. Če verjamete moji trditvi, kakor ste me ubogali v drugih rečeh, ki so se izkazale za koristne Vam in vseh občini, potem se pričnite vsi učiti kemije, ki ste vneti za napredek in hočete biti še umnejši kmetovalci kakor ste bili doslej.“

„Zakaj pa ne“, pravi Dolničar, „toda najbrž ne pojde, saj si slišal, kaj je povedal Vrhovnik, ki je eden najpametnejših med nami, drugi zopet težko bero in prebranega ne razumejo takoj, in kar je starejših, pa niti brati ne znajo!“

„Pusti me da vse povem!“ odvrne Razumnik. „Saj vse to vem, in če bi ne vedel, današnji pogovor in izkušnje v kmetijski šoli me učijo, da se je tako resnega predmeta kakor je kemija težko učiti, celo iz knjige brez pomoči kakega učitelja, ki bi težko razumljive reči po domače pojasnil in na preprost način vpeljal človeka v kemijske skrivnosti. Stavim Vam torej predlog in vas prosim, da ga v svojo korist sprejmete.“

„Predlagaj, predlagaj!“ vse vprek kličejo navzoči, ker vedo, da Razumnik vedno le kaj pametnega sproži, kar je vsekdar koristno.

„No torej,“ prične Razumnik, „jaz predlagam, da imejmo sedaj jeseni in vso zimo vsako nedeljo popoldne po cerkvenem opraviu kmetijski sestanek podružničnih udov in tudi neudov, zlasti pa dorasle mladine, v šoli, in gospod nadučitelj naj na teh sestankih prav po domače razklada osnovne nauke kemije, pri čemer naj rabi učila, ki jih ima šola. Razkladanje bodi prav domače. Kdor ne bo česa razumel, naj precej vpraša, kako in kaj; sploh naj se vrši ves pouk v lepem in mirnem medsebojnem pogovoru. — Kaj pravite k temu?“

„Dobro, dobro, to bi bilo nekaj; kaj takega nam je treba in na kako lep in koristen način potem porabimo nedeljske popoldneve!“ To je bila sodba vseh navzočih, ki so z velikim navdušenjem sprejeli Razumnikov predlog.

Nadučitelj Kremen vstane in pravi: „Predlog g. župana Razumnika je krasen in tudi zame časten. Ne branil bi se prevzeti tak poljuden pouk o kemiji, a vendar ga odklanjam. Jaz sem preveč učitelj in zato bi kemijo razlagal preveč po šolsko, in sam dobro vem da tako ni prav za kmete, celo ne za tiste, ki niso nikdar hodili v šolo in ne znajo brati. Tudi zbog svojega poklica nisem kar naprej z Vami v dotiki in ne poznam tako dobro vaših misli in teženj kakor gospod župan Razumnik. Jaz torej takole predlagam: „Gospod župan se je učil na kmetijski šoli kemije s posebnim ozirom na kmetijstvo, on tudi natanko ve, koliko je potrebno povedati, kajti ravno v kemiji je pričetnikom razložiti samo najvažnejše reči, če naj predmet ne omrzi, zato naj načelnik naše podružnice gospod župan Razumnik sam prevzame pouk v kemiji na nedeljskih sestankih, ki jih predlaga, jaz pa obetam, da mu bom pomagal; zlasti kot podružnični tajnik hočem vse pripraviti in kot šolski voditelj mu bom stal na strani in priredim vse potrebno za kemijske poskuse na vsakem sestanku. To pojde tem lažje, ker z gospodom županom, ki je tudi krajni šolski nadzornik, med tednom večkrat govorim in se torej za sestanek v nedeljo lahko o vseh zadevah dogovoriva.“

O obeh predlogih se je veliko govorilo, kajti kmetje so dajali nadučitelju prav, in četudi se je Razumnik najprej upiral, češ da ne zna poučevati, se je slednjič vendar splošnji želji udal, ker mu je dal nadučitelj moško besedo, da mu pojde z vsem potrebnim na roko in da se bosta vselej med tednom pogovorila, kako učno tvarino razdeliti in kaj je pripraviti za vsak kmetijski sestanek, oziroma za pouk v kemiji.

Kopitar se je ponosno ozrl okoli sebe ter je dejal: „Glejte, sosedje, ta imenitni sklep, ki bo imel za nas vse velike koristi, sem pravzaprav jaz povzročil s svojimi opazkami o predavanju potovalnega učitelja, a posredno pa dajem vendar zaslugo našemu Razumniku, ki vedno poudarja, da kmet ni tako neumen kakor sam o sebi misli in, žal, tudi drugi o njem mislijo. Razumnik vedno trdi, da ima vsak kmet veliko izkušenj, zato tudi veliko ve, samo to je napačno, da se kmetje o svojih stanovskih zadevah premalo med seboj pogovarjajo in nimajo srčnosti, da bi na pravem mestu svoje zahteve obrazložili. Vsakdo izmed nas naj poskrbi za obilno udeležbo pri nameranih kmetijskih sestankih; pri sestankih naj pa nihče ne bo sramežljiv ter naj kar odkrito vpraša, kadar česa ne bo razumel. Razumnik in nadučitelj bosta gotovo pravo zadela in od nas bo odvisno, če bomo z obilnimi vprašanji v domačem pogovoru pri sestankih dosegli, da bo pouk v kemiji nam vsem razumljiv in prijeten.“

Vse križem so Kopitarju pritrjevali in so objubili tako ravnati.

Redni kmetijski sestanki vsako nedeljo popoldne v Novi vasi so bili torej za to jesen in za prihodnjo zimo sklenjeni in predmet tem sestankom bodi pouk o kemiji za kmeta v prav domači obliki.

Razumnik vstane in se poslovi: „Lehko noč in na svidenje pri prvem kmetijskem sestanku danes teden popoldne po cerkvenem opraviu v šoli. Midva, gospod učitelj, se pa še med tednom o vsem potrebnem pogovoriva in Vas prosim, da precej jutri razpošljete vabila na podružnične ude, ki smejo s seboj pripeljati vsakega, ki se zanima za prepotrebni pouk v kemiji. Torej še enkrat lahko noč in na svidenje!“

Prisrčno se poslove vsi navzoči od Razumnika in nadučitelja Kremena, ki sta skupaj odšla, in tudi ostali odhajajo mož za možem v trdnem prepričanju, da se je nekaj posebno pametnega ukrenilo, in vsak posebej se že veseli prvega sestanka prihodačo nedeljo; na potu domu se pa še pomenkujejo o današnjih pogovorih in o dogovoru.

Med tednom so došla na ude kmetijske podružnice vabila na redne kmetijske sestanke ob nedeljskih popoldnevih v novovaški ljudski šoli, kjer bo Razumnik kmete poučeval v kemiji. Vabljeni so tudi gostje, ki niso podružnični udje. Zanimanje za tako novo šolo je bilo med raznimi gospodarji prav veliko, pa tudi tisti ki mislijo, da se kmetu ni treba v svoji stroki izobraževati in sploh učiti, so bili silno radovedni, in tako je bila obilna udeležba na prvem kmetijskem sestanku zagotovljena, pri nekterih zaradi ukaželjnosti, pri drugih zaradi radovednosti. Posebno velika je bila radovednost skoraj pri vseh zaraditega, ker bo v šoli učil namesto učitelja kmet iz njih srede; saj je še sicer v zelo napredni Novi vasi veljalo tisto napačno načelo, da kmet iz svoje moči nič ne zmore, da naj zanj drugi mislijo in da je le kak šolan gospod poklican in zmožen kmete učiti, jih prebujevati in voditi.

Vinogradniki, snujte vinarske zadruge in vinarska društva!

Letošnja kupčija z vinom je bila jeseni tako živahna, da se je mislilo, da bo še pred zimo nad polovico vina prodanega. Na Kranjskem je bila najživahnejša kupčija v krškem, kostanjeviškem in vipavkem sodnem okraju, manj živahna v mokronoškem, novomeškem in metliškem, odnosno črnomeljskem sodnem okraju.

Vkljub dobremu razpečevanju jeseni je pa še povsodi prav veliko vina, ki bi se ga denarja potrebni vinogradniki prav radi čimprej iznebili, četudi po nižji ceni kakor jeseni. Toda sedaj je vinska kupčija povsodi, ne samo na Kranjskem, marveč tudi v sosednjih deželah, v številni Istri, skoraj popolnoma ponehala, kar bo gotovo trajalo do pomladi, kajti gostilničarji in vinotržci so z malimi izjemami povsodi začasno dobro preskrbljeni z vinom. Zato pa sedaj ne kaže prirejati ne vinskih semnje, ne vinskih razstav, ker bi bil prodajalni uspeh gotovo zelo majhen. Je pa sedaj tudi čas, ko si marsikdo ne upa vina prevažati iz strahu, da bi mu po poti ne zmrznilo, česar se pa ravno letos ni bati.

Z vinskimi semnji in z vinskimi razstavami pa pričnemo takoj spomladi, ker se od marca naprej kupčija zopet odpre.

Z ozirom na to pa, da je sedaj vino čisto in večinoma tudi popolnoma razvito, in ker so cene vinu padle, zlasti na Dolenjskem, bi bilo želeli, da bi se ustanovila po raznih večjih krajih vinarska društva, oziroma vinarske zadruge, ali tudi navadna akcijska društva, ter naj bi sedaj nakupila primerno množino dobrega vina od malih in revnejših posestnikov in ta vina skupno kje v zato pripravni kleti hranila. Kjer pa ni take velike kleti, se pri zanesljivih pridelovalcih vino lahko do prodaje v njegovi kleti pusti ter redno doliva, da ne izgubi vrednosti. V tem slučaju bi moralo seveda društvo imeti ključke od dotične kleti in to delo bi moral opravljati kletarjenja več in zanesljiv odbornik.

Spomladi bi se tako društvo ali zadruga udeležila vinskih semnjev in razstav, s čimer bi prihranila mnogim kmetom veliko časa, sama bi pa pospešila krpčijo. Tudi bi bilo zadržam laže svoje blago potom listov v denar spraviti kakor posameznikom.

Uspeh bi zadruga dosegla seveda le tedaj, če bi vsi vinogradniki složno postopali ter drug drugega podpirali, ne pa drug drugemu nagajali, kakor se to dandanes le prepegosto dogaja.

Da bi pa tako društvo ali zadruga ne založila preveč denarja, zlasti sedaj, ko ima denar še vedno tako visoko obrestno mero, bi bilo umestno, če bi se vino takoj izplačalo revnejšim posestnikom, ki imajo majhne množine in ki so v denarnih stiskah, drugim pa naj bi se dal le gotov znesek na račun, morda 25 ali 50 %, ostanek pa pozneje, ob prodaji.

Sedaj se dobivajo vina po Dolenjskem za 4 do 6 h ceneje kakor jeseni, zlasti na Raki, Studencu, pri sv. Duhu, v Tržišču itd., v kostanjeviškem okraju, v metliškem in črnomeljskem okraju, kjer je istotako še veliko prav dobre kapljice. To vse povzroča sila. Spomladi in proti poletju bodo pa cene povsodi zopet poskočile; torej se z ustanovitvijo zadrug ali društev na zdravi podlagi ni bati izgube. — Po Vipavskem so cene tu in tam nekoliko poskočile v primeri s cenami jeseni, toda za letošnji izvrstni vipavski pridelek so še vedno, če ne prenizke, pa vsaj zmerne, in zato naj bi se s temi izbranimi vini (burgundec, rizling, zelen itd.) preskrbeli oni, ki mislijo ta vina starati za steklenice.

Ustanavljanje nasvetovanih društev, odnosno zadrug, bi bilo sedaj posebno umestno v Krškem ali v Leskovcu, na Raki, v Kostanjevici, v Novem mestu, v Metliki in v Črnomlju, t. j. v sredini vinorodnih krajev in v mestih, odnosno vaseh, kjer bo od pomladi naprej živahen promet. V Vipavi sta že itak dve dobri posredovalnici, namreč kmetijsko društvo in vinarska zadruga, ki obe dobro delujeta.

Na delo torej s skupnimi močmi!

Fr. Gombač.

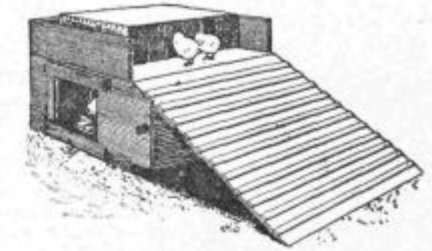
Kmetijske raznoterosti s podobami.

Priprava za vzgajanje piščet.

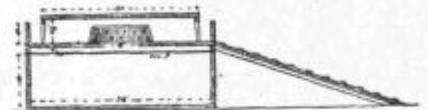
V velikih zavodih, kjer jajca valijo v valilnikih, rabijo za vzgojo piščet posebne priprave, kakršnih navadni perutninar ne potrebuje. Če se pa pripeti, da piščeta iz kterejakoli vzroka izgube svojo mater, potem jim je vendar priskrbeti gorko in varno zavetišče. Tako domače vzgajališče, oziroma zavetišče, kakor nam ga kaže podoba 16. in 17. more vsak perutninar sam prirediti. V ta namen se namreč vzame kakih 90 cm dolg in 25 cm visok zaboj, ki ima na eni strani odprtino, da se skoz njo lahko porine majhna in nizka petrolejeva svetilka. Pokrov tega zaboja bodi iz močne pločevine. Ob robu tega zaboja se pribijejo

25 cm visoke deščice, ki naj imajo zaradi boljšega prezračevanja tu in tam izvrtane luknje kaka 2 cm v premeru. Na pločevinasti pokrov se pritrdijo lesena tla, ki naj bodo tako zložena iz deščic, da ni špranj. Sredi tega dna je vrezati luknjo s premerom 20 cm, kamor se pritrdi pločevinasta skledica za vodo.

Na tako prirejeni pokrov se postavi majhna mizica, ki bodi 25 cm dolga in nekaj ožja kakor spodnji zaboj in naj ima 12 cm visoke noge. Okoliinokoli mizice se pritrdijo zastori iz stare klobučevine ali iz starih kocev. Zastori naj bodo v razdalji kakih 12 cm od zgoraj dol tako prerežani, da morejo piščeta skoz smukati. Ko so piščeta deset dni stara, se lahko odzame ena stranica nad zabojem, in tamkaj se potem postavi primeren mostiček, da morejo po njem piščeta gor in dol hoditi. Podoba 17. kaže celo tako pripravo v prerezu.



Podoba 16.

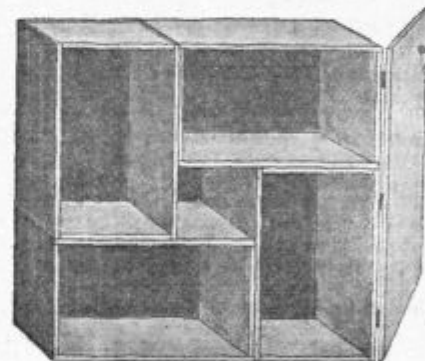


Podoba 17.

Podoba 17. kaže celo tako pripravo v prerezu. y.

Preprosta omarica za knjige in druge reči.

V vsaki hiši se nahajajo stari zaboji razne velikosti, ki so še v dobrem stanu in se prav dobro dajo porabiti za omarice, kjer se lahko hranijo knjige in razne druge reči.



Podoba 18.

pogube, ali jih pa ni pri roki, kadar se rabijo. Podobi

18. in 19. kažeta dve vrsti takih omaric, narejenih iz zabojev, in vsakdo more iz teh podob posneti, kako se delajo. Omarice se lahko delajo tudi iz več zabojev, ki se drug k drugemu z vijaki pritrdijo. Pokrove od zabojev je na primeren način porabiti za vrata omari.

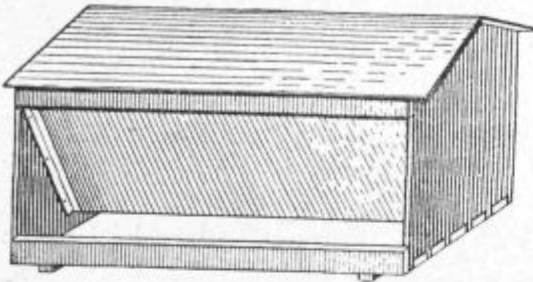
Od okusa vsakega posameznika je zavisto, kako tako omaro priredi in vanjo police pritrdi. Če se omara na preprost način s kako barvo prepleska, je seveda tem lepša.



Podoba 19.

Gojitev črvov za piščeta ali ptiče. Mladim piščetom so črvi zelo tečna in koristna hrana, ki so ličinke raznega mrčesa, zlasti raznovrstnih

muh. Za dobivanje teh črvov se perutninarjem priporoča priprava, ki jo izdeluje tvrdka Brata Wilhelm v Proštejevem na Moravskem, ki jo kaže podoba 20. Priprava obstoji iz skrinjice, kamor se najprej nasuje na dno 5 cm debela plast mešanice iz žaganja in otrobov. Na to plast pride enako debela plast konjskega gnoja brez stielje in potem zopet enaka plast iz žaganja in otrobov. Vse skupaj se končno z vodo zalije in povrhu se natrese $\frac{1}{2}$ do 1 kg živalskih mesnih odpadkov, n. pr. zrezanih črev, krvi itd. S streho, a ne s pokrovom po-

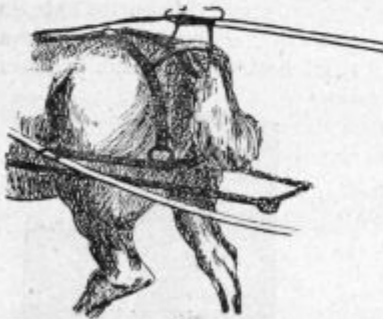


Podoba 20.

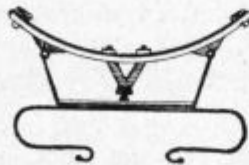
krita skrinjica se postavi na mesto, kjer morejo razne muhe blizu. V treh do petih dneh zaležejo muhe v navadno vsebino na tisoče jajčec, in kmalu mrgoli notri vse volno belih črvov. Kadar je v skrinji dovolj tega mrčesjega zaroda, jo zapremo s pokrovom in pritrdimo streho, da ne uhaja nepotrební smrad. V skrinjici, ki se postavi na gorko, se črvi prav hitro razvijajo. Dozoreli črvi lezejo skoz odprtino vun v nastavljeno koritce, kjer jih piške pobirajo. Na ta način se piščetom priskrbi prav cena in silno tečna krma. y.

Da konj ne lovi vajetov z repom.

Nekteri konji, zlasti kobile, imajo včasih slabo razvado, da love vajeti in jih pritiskajo pod rep. Ta razvada ni samo neprijetna, ampak more biti celo nevarna, ker se razburljiv konj zaradi tega lahko splaši. Češki strokovnjak živinozdravnik Vagner priporoča, naj se lovljenje vajetov prepreči na sledeči način: Voznik naj bo pri takih konjih vedno pazljiv in naj drži vajeti visoko nad konjem ali na straneh napete, da jih konj ne more vjeti in pod rep stisniti, ker se drugače lahko splaši in tudi voz prevrne ter razbije.



Podoba 21.



Podoba 22.

Rep je takemu konju kar najkrajše pristriči. Če ni mogoče drugače pomagati, se za takega konja naredi posebno vprežna naprava, kakršno kaže podoba 21. Na jermena nad repom se pri taki vprežni napravi pritrdi posebno stojalo, ki ga kaže podoba 22., in ima namen držati vajete visoko nad repom, da konj ne more do njih. y.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 27. Ali je plačati užitninski davek od doma zrejenih in zaklanih prasičev, ki se prodajajo

prekupcem? Če ni plačati užitninskega davka od takih prasičev, a se vendar zahteva, kam se je pritožiti? (I. G. v L.)

Odgovor: Kmet, ki izreja prasiče in samo te kolje ter prodaja, ne da bi se drugače bavil z mesarsko obrtjo, ni dolžan plačati užitninskega davka od zaklanih prasičev, če jih prodaja prekupcem v celih kosih, ki jim ne manjka nobeden užitnini podvržen del. Če Vi torej prodaste celega doma zrejenega in zaklanega prasiča (manjkati mu ne sme ne slanine in ne jezika), potem Vam ni treba plačati užitnine, in če se je ta od Vas terjala in ste jo plačali, se morete pritožiti na finančno ravnateljstvo. Kakorhitro ste pa na pr. prodali zaklanega prasiča brez jezika, ste pa že postavno zavezani plačati užitnino. Priporočamo Vam brati knjigo „O užitnini od vina in mesa“, ki jo dobite pri naši družbi za 1 K 50 h s poštnino vred.

Vprašanje 28. Imam sadovnjak, kjer so osemletne jablane, a so pregosto nasajene, zato vprašam, če se dajo osemletne jablane presaditi? (I. G. v Š.)

Odgovor: Ni ovire osemletno sadno drevje s pridom presajati, če se delo pravilno vrši. Takim drevesom je vrh in korenine primerno skrajšati, drugače je pa pri saditvi tako ravnati kakor pri umni saditvi sadnega drevja sploh.

Vprašanje 29. Kako se spravlja kurji gnoj in za ktere rastline se z najboljšim pridom rabi? (J. G. v Š.)

Odgovor: Kurji gnoj je zelo močan, t. j. ima v sebi veliko redilnih snovi, zlasti fosforove kisline. Hrani se lahko tako, da se posuši in se potem rabi za štipanje pri rastlinah ki potrebujejo veliko fosforove kisline, zlasti pri povrtinici. Meša te tudi lahko s prstjo in se predela v mešanec, ali se pa naravnost med gnoj pomeša, saj hodi vsaki rastlini prav. Kurjak je izvrsten gnoj za zelenjad, zlasti dobro dé zelju, kumaram in sploh rastlinam, ki naj naredo veliko klenega semena, zlasti stročnicam, kakor fižolu, grahu itd.

Vprašanje 30. Ker imam 7 ur hoda do živinozdravnika, mi ga ne kaže klicati za vsako malenkost, n. pr. če kravi oteče vime in molze na dva seska, iz drugih dveh pa ne teče mleko, temveč krvav gnoj. Kaj je početi, če ima krava oteklo vime? (J. G. v Š.)

Odgovor: Oteklo vime pri kravi, če ne prihaja od kake vnane poškodbe, ni malenkost. Ta bolezen se imenuje volčič na vimenu, ki je različen z ozirom na dele vimena, ki so otekli. Če se volčič ne zdravi pravilno, se morejo mlečne žleze popolnoma pokvariti, in krava na dotične seske ogluši. Zdravljenje volčiča je vsekako naloga večtega živinozdravnika in bi Vam naši nasveti nič ne koristili, ker ne vemo, zakaj in kje je vime Vaše krave oteklo, v kakšnem stanju je bolezen itd., kajti od vsega tega je zdravljenje odvisno, in po teh okoliščinah se ravnajo tozadevni nasveti.

Vprašanje 31. Naša občina, ki obstoji iz 4 katastrskih občin, daje lov skupno v najem, in sicer že kakih 15—20 let, dočim je poprej vsaka katastrska občina svoj lov dajala posebej v najem. Kaj je pravilno in kako je postopati, da more zopet vsaka katastrska občina zase dajati lov v najem? (F. D. v S.)

Odgovor: Po zakonu je edino pravilno, da politična občina daje lov v najem, in katastrske občine te pravice nikakor ne smejo dobiti. Najemščino od lova mora politična občina sploh razdeliti med občane po razmerju velikosti njih posestva, torej pride tudi delež na podobčane.

Vprašanje 32. Svojo hišo in gospodarsko poslopje imam krito s cementno opeko, ki pa pri nas ni dosti prida, med drugim jo tudi močan veter dviguje in dol meče. Strehe mislim prekriti z eternitom (azbestovim škrliljem), pa mi drugi odsvetujejo, češ da bo eternit kmalu cenejši, ker bo patent minul in ga bo mogla vsaka tvornica izdelovati, potem pa da eternit tudi čez 20 let ne trpi. Kaj pravite k temu? (I. R. v B.)

Odgovor: O trpežnosti eternita danes ni mogoče govoriti, ker je eternit novejša iznajdba in še ni nobene strehe, ki bi spričevala njegovo trpežnost. Z ozirom na njegove znane lastnosti se pa vsekako sme eternitu dolga trpežnost pripisovati. Če bi tega ne bilo, bi uprava državnih železnic svojih poslopij gotovo ne dala kriti z eternitom, kakor sedaj izključno dela. Prav gotovo bo eternit vsled tekmovanja takrat cenejši, ko bodo patenti, ki se njega tičejo, minuli; takrat bodo pa zopet stroški za sirovine, ki ga iz njih delajo, delavci in sploh proizvajalni stroški večji; to bo bržkone cene vzravnalo, zato se ni nadejati čez leta cenejšega eternita.

Vprašanje 33. Triletnemu prasiču se je naredila na stegnu velika prozorna bula, zato prosim sveta, kako jo je je odstraniti, oziroma zdraviti. Prasič je sicer videti popolnoma zdrav, rad je in ni mršav. (F. L. v L.)

Odgovor: Prozorna bula na prasičjem stegnu je čudna. Vi ste jo veliko premalo popisali, da bi Vam mogli dati svet, ki bi Vam zadoščal. Niti tega niste sporočili, kje na stegnu je bula; če bi bila na sklepu, bi se še dalo kaj domnevati. Prozornost bule je posebno čudna lastnost, ker bi bila potem podobna oteklini, ki se naredi na površju kože, kajti če bula krijejo debelejši deli kože, potem ni več prozorna. Priporočamo Vam bulo mazati z 1 — 2 % kveolinovo vodo. Morda bo bula samaodsebe začela izginjati, ali pa se segnoji in predre; potem je nastalo rano očistiti gnoja ter jo je snažno ohraniti, dokler se ne zaceli.

Vprašanje 34. Ali je za vino škodljivo, če se v kleti hrani tudi usnje; ali dobi vino od usnja kaj okusa in ali postane nezdravo? (I. M. v Č.)

Odgovor: Prav gotovo ni izključeno, da bi vino ne nategnilo vonja od usnja, če sta skupaj v kleti hranjena. Ta vonj, ki more vplivati tudi na okus, pa pač ne more biti nikdar posebno znaten, zato vina gotovo ne dela nezdravega.

Vprašanje 35. Pri nas rabijo za primes krmil namesto klajnega apna kostno moko, ki se oboje dobiva v prodajalnah po isti ceni. Kakšna razlika je med tema primesima, ktera je boljše in bolj priporočena? (F. L. v G.)

Odgovor: Klajno apno so najboljše in najbolj očiščene zmlate kosti, torej ni med klajnim apnom in kostno moko druge zazlike, kakor da se za kostno moko porabijo vse kosti brez razlike in se navadno na čistost veliko ne gleda. Če rabimo klajno apno (zmlate kosti) za primes krmil, dali bomo pri enakih cenah prednost najbolj čistemu izdelku, ki ima v sebi okoli 40 %, dobra kostna moka pa okoli 30 % fosforovokislega apna.

Vprašanje 36. Soproga je solastnica gozda, odkoder je njen mož prodal les brez njene vednosti, in sedaj žena ugovarja prodaji. Ali more soproga-solastnica preprečiti tako prodajo lesa? (F. K. v G.)

Odgovor: Če je gozd skupna last zakonskih, nima zato mož nikakih predpravil pred ženo in glasom § 828. splošnjega državlanskega zakona ne more noben solastnik, če niso med saboj edini, izpremeniti kaj na skupni lasti, če se stem obenem razpolaga čez delež solastnika. Iz tega sledi, da ima žena kot solastnica pravico ugovarjati prodaji lesa iz skupnega gozda in je mož odgovoren za posledice. Seveda je pri zakonskih še posebno upoštevati ženitvanjsko pismo in njih medsebojne pogodbe, ki lahko kaj drugega določajo.

Vprašanje 37. Ali se da in kako se da iz vina odpraviti okus po plesnobi? Ali se da iz takega vina kuhati žganje? (A. G. v S.)

Odgovor: Če vino nima premočnega okusa po plesnobi, se ta okus da odpraviti, če se vino večkrat pretoči v zažveplan sod in se čisti, posebno če prekipi na svežih tropinah.

Tudi prav dobro in čisto oljkovo olje, ki se dobro pomeša s takim vinom, vzame okus plesnobi, istotako tudi preceditev vina skoz lesno ali kostno oglje. Vino, ki ima močan duh in okus po plesnobi, se pa ne da nikdar popolnoma popraviti in se ta duh celo drži jesiha ali žganja, ki se iz takega vina naredi.

Vprašanje 38: Imam kravo, ki pri vsaki izprembebi krme dobi drisko, ki navadno precej časa traja, drugače je pa krava zdrava in dobro rejena. Kaj mi je početi, da krava pri izprembebi krme ne dobi driske? (J. G. v T.)

Odgovor: Krava ima občutljiva prebavila, in odtod običajna driska pri izprembebi krme, ki ne pomeni veliko, kar sami potrjujete. Izorno domače sredstvo proti taki driski je rjavo pražen oves, ki se zdrobljen primešava krmil ali se posebej daje s kakim krmilom, ki ga krava rada uživa. Snovi ki se delajo v praženem ovsu, so zelo krepilne za prebavila in celo morejo močno drisko ustaviti. Oves se n. pr. lahko tudi v krušni peči praži.

Vprašanje 39. Poldrugo leto star junec je dobil po hrbtu gobe, ki se sedaj širijo tudi po sprednjih in zadnjih nogah. Kakšna bolezen je to, ali je nevarna in kako se zdravi? (F. S. v D.)

Odgovor: Junec ima bržkone bradavice, ki so se najprej pokazale na hrbtu in se sedaj širijo po drugih delih života. Če so bradavice na pecljih, jih je podvezati, da odpadejo; če se pa drže kože, potem jih je porezati s primernim orodjem in odstrgati. Nastala gola mesta je s kako jedko rečjo ožgati. To delo je najbolje prepustiti večjemu živinozdravniku ali vsaj v tem izkušeni osebi. Naš odgovor seveda velja le za slučaj, če ima junec res bradavice; če ima kaj drugega, potem je pa zdravljenje drugačno, in to more določiti le živinozdravnik, ki se o naravi bolezni sam prepriča. Bradavice niso nevarna bolezen; če se nič proti njim ne stori, morejo dolgo časa trajati, a potem navadno čez dalj časa same preidejo.

Vprašanje 40. V svoji lednici imam znotranjo steno leseno in prazni prostor zatlačen z žaganjem. Lesena stena je že slaba, držala bo le še letos, in jeseni bom moral novo narediti. Ali naj notranjo steno zopet naredim leseno, ali zidano iz opeke ali iz kamenja? Navadna opeka, pravijo, da v taki steni ni trpežna in je morda boljše lesena stena. Če naj delam leseno steno, pripravim že sedaj 3 cm debele smrekove deske, ki jih namažem s karbolinejem. Je li tako prav? (F. P. v T.)

Odgovor: Notranje stene ledenice, ki loči led od vnanje ledenične stene, ne gre delati iz zidu, celo ne iz opeke, ker vlaga kmalu uniči malto in opeko. Vsekako je v to svrhu boljše lesena stena. Posušene smrekove deske, ali še bolje borove, se dobro namažejo (morda dvakrat) s pravim in segretim karbolinejem in se potem v senci več tednov suše, da izhlapi ves karbolinejev duh, ki je lahko škodljiv za reči, ki se hranijo v ledenici. Med vnanjo in notranjo steno je namesto žaganja bolje dejati šotni drob, kajti žaganje gnije in pospešuje razvijanje lesnih gob, dočim šota ne gnije in celo preprečuje trohnenje, gnilobo in tvorjenje lesnih gob. Namesto lesene notranje stene hodi kvečjemu v poštev stena iz cementa. — Ledenico je jeseni vselej izprazniti, dobro osnažiti in jo odprto pustiti, da se vsi leseni deli dobro presuše, preden se vanjo naloži nov led.

Vprašanje 41. Ščim poldrugo leto starega vola najlaže in hitro odebelim, s katerimi močnimi krmili in koliko jih je na dan pokladati? (J. K. v S.)

Odgovor: Če naj na Vaše vprašanje odgovorimo, bi Vam morali podati spis, ki bi presegal vso številko „Kmetovalca“ in poleg tega bi morali domnevati, da znate kemijo in fiziologijo. Žal, da še nimamo tozadevnih poljudnih knjig.

Pitanje se mora pa splačati, zato bo vsak pameten gospodar tisto pokladal, kar doma prideluje, in bo kvečjemu dokupoval močna krmila. Pri pitanju volov naj bo razmerje med dušičnatimi in nedušičnatimi snovmi 1 : 4 $\frac{1}{2}$ do 1 : 5. Na 1000 kg žive vage naj hodi 28 kg suhe snovi, kjer bodi 2 $\frac{1}{2}$ do 3 kg dušičnatih spojin, $\frac{1}{4}$ kg toliščobe ter 2 $\frac{1}{2}$ do 3 kg nedušičnatih spojin. Ali Vam je s tem navodilom kaj pomagano, če se niste učili kemije, fiziologije itd? Nič! Praktično bi Vam rekli: Krmite vole, da so vselej siti, s tistim, kar imate, in dajajte jim na dan poleg domače klaje močnih krmil, n. pr. 1—1 $\frac{1}{2}$ kg lanenih ali sezamovih tropin in nekoliko zdrobljenega žita. Pitanje je pa zopet različno glede že na doseženo deblost, kajti v prvem času pitanja izdajo močna krmila več (zato jih je več pokladati) kakor v zadnjem času (zato jih je manj pokladati). Poglavitno je računati, drugače se več zakrmi kakor se skupi. Najtežja obrt na svetu je kmetijstvo, in kdor hoče biti umen gospodar, ta se mora veliko učiti. Vaše vprašanje in naš odgovor izuova spričujeta resničnost te trditve.

Vprašanje 42. Naredil sem nov 3 m 60 cm visok hlev, ki je na travrzah obokan. V hlevu je pa sedaj tako vlažno, da kar od stropa kaplja. Ali bi kaj pomagalo, če bi spomladi nad obokom naredil kakih 5 cm debel tlak iz betona, ali kaj naj počnem, da bo hlev suh? (F. O. v K.)

Odgovor: Če je v Vašem novem hlevu tolika vlaga, prihaja to odtod, ker ni dovolj prezračevan. Če tlakate obok z betonom, bo še slabše, ker bo strop še manj prodoren. Poskrbite za zadostno prezračevanje, bodisi skozi okna ali oddušnike v stenah in v stropu, da bo vlažen zrak mogel sproti odhajati, seveda na tak način, da se hlev preveč ne shladi in da živina ne trpi vsled prepiha. Morda je tudi Vaš strop premrzal, ker je prostor nad njim prazen, zato se vodena para na stropu izpreminja v vodo, ki potem dol kaplja. Naložite nad strop čez zimo sena, slame, stelje itd., kar bo toploto pridrževalo in se ne bo delala mokrota na stropu.

Vprašanje 43. Krava je pred nekterimi dnevi že drugič storila mrtvo tele, popolnoma pohabljeno, ki niti teletu ni bilo podobno. Pri prvem so bili parklji skotenega teleta do prvih členov gnili. Kaj je vzrok, da krava skoteva mrtva in popačena teleta, ali naj jo še rabim za pleme in kako naj ravnam s zaostalim trebilom? Krava je sicer zdrava in dobra molznica. (G. K. v S.)

Odgovor: Da krava skoteva mrtva in spačena teleta, je vzrok pretvorjen telčnik, kar ni ozdravljivo, zato taka krava ni porabna za pleme. Zdrava krava se sama v nekterih dneh otrobi, če pa trebilo predolgo v telčniku zaostaja, ga je z roko odstraniti ter je telčnik izplakovati, kar naj stori več živinozdravnik.

Vprašanje 44. Svinja, ki ima le 10 seskov, je skotila 11 pujskov, ki jih ne more vseh prerediti. Vseh pujskov svinja ne more dojeti in s kravjim mlekom jih tudi ni mogoče preživiti. Kako je mlade pujske, ki nimajo matere, hraniti, da ostanejo pri življenju in se dobro razvijejo? (L. K. v Č.)

Odgovor: Osfroteli pujski, ali taki, ki jih svinja ne more vseh dojeti, se prav lahko hranijo s kravjim mlekom, vendar je upoštevati, da je kravje mleko za pujske zelo nevarno, ker ima v sebi preveč mlečnega sladkorja. Mlečni sladkor v želodcu in v črevih prasičkov kipi ter povzroča napenjanje in drisko, zaradi česar živali rade poginejo. Če se prasički s kravjim mlekom napajajo, ga jim je dajati tako gorkega, kakor pride izpod krave, ter ga je razredčiti s četrtino mlačne vode. Paziti je seveda na krajno snago; predvsem bodi krmilna posoda vselej sproti skrbno očiščena. Pujske učiti mleko iz kake posode piti, je sitno delo, ki zahteva potrpežljivosti, seveda le v pričetku, ker se kmalu

privadijo. Prvi dan je pujske vsako uro, ali vsaj vsaki dve uri napajati, pozneje redkeje, ter jih je pa možnosti kmalu na drugo primerno pičo privaditi. Napajalnikov za prasičke ni, izključeno pa ni, da bi se ne dali napajati s steklenico in s kavčukovim sescem kakor otroci.

Vprašanje 45. Jaz bi rad nadrobno poprodal svoje doma pridelano vino ob semnjih in cerkvenih žegnanjih in zraven bi prodajal doma pečen kruh. Dacar mi tega ne dovolj, zato vprašam, če sme vinogradnik na ta način **nadrobno razprodati doma pridelano vino** in ali ima dacar pravico ugovarjati? M. P. v Ž.

Odgovor: Ni ovire za nadrobno razprodaje doma pridelanega vina, vendar morate imeti dovoljenje za tak vinotoč, bodisi doma ali v drugih krajih na semnjih i. t. d., od okrajnega glavarstva. Finančna uprava (torej tudi dacar) nima pravice zabranjevati dohodarstveno uradne dovolilnice. Užjtnino boste seveda morali plačati. Prodaja kruha, če ga doma pečete, je posebna obrt, ki morate zanj istotako imeti dovoljenje od politične oblasti.

Vprašanje 46. Strešno slamo od podrte hiše, ki ni imela dimnika, nameravam porabiti za steljo. Slama je od dima bolj ali manj prepojena. Ljudje me svarijo, naj take slame ne rabim za steljo, češ da živina oboli. Ker tega ne verjamem, vprašam, **če je res od dima prepojena slama škodljiva stelja.** (K. J. v P.)

Odgovor: Strešna slama je sploh polna prahu, zlasti ogljenega prahu. Taka slama je za nasteljo odločno in sploh škodljiva, ker prah lahko zaide v dihala, kjer je škodljiv. Posebno ogljeni prah, ki ga je v taki stelji mnogo, je prav zelo škodljiv in more povzročiti pljučne bolezni, zlasti sirasto vnetje pljuč pri govedih. Nastiljali boste s tako slamo le kratak čas in goved morda ne bo vdihala veliko ogljenega prahu in zato ne bo zbolela; nesreča se pa vendar lahko pripeti, ker to je pribito, da je taka stelja škodljiva, zato Vam svetujemo, da je rajši ne rabite.

Vprašanje 47. S posnemalnikom posneto in skisano mleko pokladam brejim svinjam in mešanega med rezanico tudi kravam, ki ga prav rade jedo. Ali je **posneto kislo mleko redilno in zdravo** za krave in breje svinje in kako nanje vpliva? Ali bi se smelo dajati sladko posneto mleko doječim svinjam kmalu po porodu? (V. P. v D.)

Odgovor: Krmljenje kislega posnetega mleka kravam in brejim svinjam, četudi je mleko s strojem (posnemalnikom) posneto, ni napačno, saj je tako mleko zelo redilno in ima v sebi ravno toliko močnih redilnih snovi (beljakovin), kakor neposneto, le toliščobe mu manjka. Iz zadnjega razloga je kaj koristno pokladati poleg posnetega mleka še krmila, ki imajo veliko toliščobe v sebi, na pr. lanene tropine, zdrobljen oves i. t. d. Mlečna kislina do gotove mere celo prebavljanje pospešuje; če je je preveč, seveda škoduje. Pri kravah in odraslih prasičih ni kmalu nevarnosti, dočim je doječim svinjam bolje dajati sladko posneto mleko, ki je zanje kaj primerno in mlečnost pospešuje, dočim preobilna mlečna kislina kmalu napravi kak nered v prebavilih, kar lahko skvari mleko, in to pujski precej čutijo.

Kaj delajo naše podružnice.

Čč. načelnštva podružnic prosimo, naj bodo tako prijazna ter naj nam pošiljajo kratka poročila o svojem delovanju; saj bo to njim v čast, tovariščam pa v spodbudo.

Podružnica v Zagorju na Pivki.

Naša podružnica je imela 6. t. m. shod glede ustanovitve vzajemnega društva za zavarovanje govedi ter je v to svrhu prišel predavati živinozdravnik c. kr. kmetijske dražbe gosp. Adolf Ribnikar iz Ljub-

ljane, ki je v obilnem številu zbranim kmetovalcem pojasnil vse zadeve, ki se tičejo ustanovitve takega društva.

Podružnica v Dolenjem Logatcu.

Podružnica v Dolenjem Logatcu je imela 12. t. m. svoj redni letni občni zbor, ki ga je otvoril s prizernim nagovorom dosedanji načelnik gospod Ivan Mihevec. Načelnik je obrazložil podružnično delovanje v pretekli dobi ter je poročal o podružničnih računih, ki so se izročili ovetovateljem v pregled. Podružnica ima več strojev za skupno porabo in poleg tega znatno vsoto v hranilnici. Ker gosp. Mihevec zbog mnogih zasebnih opravil ne utegne voditi podružničnih poslov, nikakor ni hotel več prevzeti načelnštva, zato je bil za načelnika izvoljen posestnik gosp. Frančišek Hodnik, dočim so bili v odbor izvoljeni prejšnji odborniki in pa g. Mihevec. Po zvršenem zborovanju je imel kmetijsko učno predavanje ravnatelj kmetijske družbe g. Gustav Pirc iz Ljubljane, ki je predvsem govoril o tem, kaj morajo posestniki sami storiti, da bo zadržana mlekarna vedno dobivala dobro mleko. Govoril je o ravnanju z mlekom v hlevu in doma, opozarjal je zlasti na hlajenje mleka sproti ter opozarjal na prepotrebne uredbe v hlevu, ki dajo molzni živini dober zrak, snago in svetlobo. Govornik je končno priporočal cepljenje prasičev proti rdečici in ustanovitev vzajemnega društva za zavarovanje govedi. Navzoči so takoj sklenili vse potrebno, da se v Logatcu osnuje taka zavarovalnica.

Podružnica v Slavini.

Podružnica je imela 19. t. m. obilno obiskan redni občni zbor. Podružnični tajnik gosp. nadučitelj Verbič je prebral zapisnik zadnjega občnega zboru ter je dodal opazke o dosedanjem delovanju. Podružnični načelnik gosp. Pavel Bole je poročal o družbenem densrnem stanju, ki je prav ugodno. Po zvršenem zborovanju je predaval zastopnik glavnega odbora g. ravnatelj Gustav Pirc o predmetih, ki so jih želeli navzoči udje. Predavatelj je v dveurnem govoru utemeljil potrebo kmetske organizacije, če hočemo doseči trajne primerne cene kmetijskim pridelkom in boljše izhajanje, ki kmeta privede do blagostanja in ga usposobi, da bo mogel bolje plačevati posle in delavce. To in pa prepotrebno zavarovanje za starost bo najbolj prepečevalo odhod kmetskega delavstva k obrtnim podjetjem in v mesta ter izseljevanje. Govornik je poljudno razložil važnost in pomen zlozbe zemljišč, doteknil se je tudi vprašanja o zararovanju govedi ter o cepljenju prasičev proti rdečici. Predavatelj je stavil v zglede organizacijo delavstva, ki je dosegla velikanske uspehe, in to največ na škodo kmetijskega prebivalstva. Predavatelj je končno rekel: Kmet naj se izobrazuje, da bo zmožen sam doseči to, kar potrebuje, da izvršuje svoj poklic kot najmnogobrojnejši stan v deželi, oziroma v državi; nikar naj ne misli, da mora vsak posamezen ud kakega kmetijskega društva ali zadruga dobivati bogved kakšne dobičke, kajti naloga kmetijskih društev ali zadrug bodi v prvi vrsti združevanje kmetov, ki le združeni morejo doseči svoje cilje, ki potem pridejo v prid tudi vsakemu posamezniku.

Kmetijske novice.

Kmetijski odsek državnega zbora je imel po božičnih počitnicah 15. t. m. zopet svojo prvo sejo, kjer je bil navzoč c. kr. kmetijski minister dr. Ebenhoch. V seji je poročal državni poslanec, podpredsednik naše družbe, komercialni svetnik g. Fr. Povše o zakonskih načrtih, ki naj jih vlada predloži državnemu zboru, oziroma deželnim zborom in ki se tičejo paše. Te predloge je kmetijski odsek sprejel; tičejo se ureditve, oziroma pregledovanja že zvršene ureditve pašnih pravic ter odveze teh pravic, uprave skupnih zemljišč in komasacije, ki naj se olajša in prilagodi kra-

jevnim razmeram. V seji se je vlada tudi pozvala, naj deželni odbor predloži zakone o varstvu planin, naj z denarnimi podporami olajšuje izboljševanje planin, naj deluje za preustroj lovskih zakonov in naj izdatneje podpira živinorejo, kmečke zadruga za vnovčevanje živine in umetno pridelovanje krme. Kmetijski minister je posebno pohvalil temeljito poročilo poročevalca gosp. komercialnega svetnika Povšeta. Nadejati se nam je vsestranskega izboljšanja razmer!

C. kr. kmetijski minister dr. Ebenhoch se je izjavil, da vsekako namerava odpraviti nepravilike, ki se vrše med cesarskimi gozdni uradi in pašnimi gozdni upravitelji in da ne bo dopuščal nagajanja kmetom od strani gozdnih uradov. Kakor je posneti iz časnarskih virov, je kmetijski minister že izdal neki tozadeven ukaz na podrejene cesarske in domenske gozdne urade.

Časi se izpreminjajo! Pred 13 leti je urednik našega lista v „Kmetovalcu“ priobčil vrsto spisov o krivicah, ki so se godile gorenjskim kmetom pri ureditvi in odvezi pašnih pravic. Zaradi teh spisov je bil „Kmetovalec“ celo enkrat zaplenjen in urednika je državno pravdnštvo tožilo in dalo v sodniško preiskavo, in to zato, ker se je potegnil za kmete. Koliko je našemu uredniku škodovalo, da je pri vsaki priliki ožigosal krivični lovski zakon! In danes! Očitane krivice se v državnem zboru priznavajo, novi zakoni bodo storjene krivice popravili, kmetijski minister sam vse priznava in posega vmes in konec je oblastnemu nastopanju izvestnih gozdnih uradnikov, ki so si domišljali, da smejo s kmetom početi, kar se jim zljubi. Zahvale za svoje postopanje od prizadetih kmetov sicer nismo nikdar pričakovali, a omenjeni pojavi so nam vendar zadoščenje za marsiktere bridkosti, ki smo jih doživeli vsled svojega nesebičnega potegovanja za kmete in temu sledečega preganjanja, saj se je zaradi tega hotela našemu uredniku celo služba vzeti!

Alfonz Hribar, tajnik dalmatinskega kulturnega sveta v Zadru, je bil od tega urada po naročilu c. kr. kmetijskega ministrstva poslan, da proučuje ustroj c. kr. kmetijske družbe kranjske in njenega statističkega urada, vsled česar se je ta mesec več dni mudil v Ljubljani, da se je poučil o družbenem delovanju in o načinu, kako se sestavlja statistika o letini.

Novi vinski zakon, natisnjen na debelem in trdnem papirju, ki ga mora imeti po § 10. tega zakona vsakdo obešenega v prostorih, ki jih ima za prodajo vina, se dobiva komad po 10 h v „Goriški tiskarni“ v Gorici. — Pripomnimo, da je ta ponatis zakona v dokaj pravilni in razumljivi slovenščini, česar o izvirniku, žal, ne moremo trditi.

Tridneven kmetijski tečaj na Grmu priredil vodstvo kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu od 10. do 12. februarja t. l. Pouk bo brezplačen in se ga more udeležiti vsak odrasel kmetovalec, oziroma gospodinja. Dopoldne se bo poučevalo o času potrebnih vprašanj iz kmetijstva, popoldne pa o kmetijskem združništvu. Natančnejši spored bo naslednji: V ponedeljek, 10. februarja: Dopoldne od 9 do 12. Pridelovanje krme. Setev detelje in trave na njivah. Naprava novih travnikov. Nakup deteljnega in travnega semena. Popoldne od 2 do 4. Zadrugištvo. Kmetijske nakupovalne zadruga. V torek, 11. februarja: Dopoldne od 9 do 12. Živinoreja. Reja in krmljenje molznih krav. Goveji hlevi. Popoldne od 2 do 4. Živinorejske zadruga s posebnim oziranjem na prasičerejske in perutninarske zadruga. V sredo, 12. februarja: Dopoldne od 9 do 12. Mlekarstvo. Prodaja svežega mleka. Ravnanje z mlekom. Izdelovanje presnega masla. Popoldne od 2 do 4. Mlekarske zadruga, njih pomen in uredba. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj to naznani vodstvu šole po dopisnici do 8. februarja. Vodstvo kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu, dne 22. januarja 1908. V. Rohrman, vodja.

Družbene vesti.

* Podružnice, kmetijska društva, zadruge, občine in posamezniki, ki nameravajo ustanoviti vzajemne zavarovalnice za živino, naj se priglase pri družbi, da pride družbeni odposlanec na dogovor, ki vse potrebno za ustanovitev priskrbi.

* Glede oddaje sadnega drevja v l. 1908. opozarjamo na razglas med uradnimi vestmi v tej številki.

* Častita načelnštva podružnic in gg. družbene ude, ki so za naročene gospodarske potrebščine v l. 1907. še kaj na dolgu, **nujno** prosimo, naj zaostanke nemudoma poravnajo, ker družba nima denarja, da bi malomarne plačnike podpirala, in mora tudi račune za l. 1907. takoj zaključiti. Družba zlasti sedaj ne more zaostankov trpeti in obresti izgubljati, kajti denar je drag in se na denarnem trgu zahteva po 7 % obresti!

* Fosfatna umetna gnojila so se podražila, in sicer Tomasova žlindra kakor tudi superfosfat. Tomasova žlindra je za kilogramski odstotek fosforove kisline za 1 1/2 h dražja. V istem razmerju se je tudi rudninski superfosfat podražil.

* Umetna gnojila ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

	16 %	17 %	18 %
Tomasovo žlindro,	po 6 K 50 h	6 K 80 h	7 K 10 h 100 kg

Rudninski superfosfat po 8 K 100 kg vrečo vred.

Kajnit po 5 K 80 h 100 kg.

Kalijevo sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnojil travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—13 % kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg z vrečo vred.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

* Močna krmila, in sicer lanene in sezamove tropine, bo imela družba odslej vedno v zalogi ter oddaja lanene po 19 K, sezamove pa po 18 K 100 kg z vrečami vred. Tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

* Klajno apno oddaja družba v izvornih vrečah težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljateve na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h kalmi, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štopami za živino.

* Živinsko sol priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti, po 6 K 90 h 100 kg ali pa 3 K 60 h 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinsko sol se zvršujejo, ki se zanja denar naprej pošlje. V navedeni ceni so všteti izdatki za vozni list in stroški ob sprejemu denarja, ki se morajo plačevati v Ljubljani.

* Za živinorejce ima družba v zalogi požiralnikove cevi po 12 K in trokarje po 5 K. Oboje služi

da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, da je ni mogoče molsti. — Napajalnice za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

* Simodolske bike, kupljene na račun državne podpore, bo družba oddajala v drugi polovici meseca marca t. l. Opozarjamo na razglas, ki se tiče te oddaje, med uradnimi vestmi te številke.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 28. decem. 1907.

(Konec.)

Za nove ude so se zglasili in so bili sprejeti gg: Švigelj Josip, posestnik v Bučki; Gvardjančič Miha, trtničar v Bujah; Žgajnar Alojzij, posestnik na Skaručni; Arh Anton, posestnik v Hrastju; Videnič Francišek, posestnik v Cerkljah; Fortuna Anton, posestnik v Žireh; Puc Gregor, posestnik v Žireh; Jereb Anton, posestnik v Mrzlem vrhu; Požar Ivan, posestnik v Št. Petru; Mlekarska zadruga v Ribnem; Kobal Andrej, posestnik v Planini; Kobal Makso, posestnik v Dolenjah; Kobal Martin, posestnik v Planini; Živec Francišek, posestnik v Dolenjah; Žužek Francišek, posestnik v Planini; Lipovšek Ivan, posestnik v Jastroblah; Sedušek Josip, posestnik v Novi rebri; Dragan Marija posestnica v Beli peči; König Josip, posestnik v Abletah; Kusian Josip, posestnik v Beli peči; Schnablegger Josip, posestnik v Beli peči; Schönberg Karol, gostilničar v Beli peči; Dremelj Ivan, posestnik v Rudniku; Dovžan Anton, posestnik na Dovjem; Šetinec Josip, posestnik pri Sv. Lenartu; Rötthl Matija, c. kr. poštni official v Ljubljani; Setinec Anton, posestnik pri Sv. Lenartu; Obolnar Ivan, posestnik v Riharjevcu; Femeč Anton, posestnik v Ceroviču; Brčon Valentin, posestnik v Vratih; Vodenik Alojzij, posestnik v Spod. Polšniku; Koprivnikar Ana, posestnica v Litiji; Planinšek Anton, posestnik v Zavrstniku; Šekš Josip, posestnik v Korenu; Marolt Andrej, posestnik v Korenu; Ocepek Francišek, posestnik v Dragočajni; Dolar Primož, c. kr. stotnik pri I. ces. strelskem polku v Covalesu; Gustin Milan, posestnik v Metliki; Brusar Anton, posestnik v Žakanjah; Držaj Ivan, posestnik v Boldrežu; Mihelčič Alojzij, posestnik in organist v Gorenji Lokvici; Molek Ivan, posestnik v Bojanji vasi; Molek Martin, posestnik v Slamni vasi; Muc Ivan, pos. v Krivoplavizah; Muc Ivan, posestnik v Primosteku; Muc Niko, posestnik v Primosteku; Nemanič Ivan, posestnik v Slamni vasi; Pezdirec Ivan, posestnik v Draščih; Slobodnik Martin, posestnik v Bojanji vasi; Stepan Ivan, posestnik v Bojanji vasi; Štefanič Martin, v Krivoglavicah; Vraničar Martin, posestnik v Čurilih; Kočevar Francišek, posestnik v Ponikvah; Drganec Ivan, posestnik v Vavpčji vasi; Bukovec Andrej, posestnik v Proseku; Jerman Francišek, posestnik v Stobu; Žlogar Josip, posestnik v Rozalnicah; Grohar Ignacij, posestnik v Št. Gotardu; Belec Ivan, posestnik v Brezovem; Dušak Francišek, posestnik v Moravčah; Flus Ivan, posestnik v Gabrski gori; Korbar Mihael, trgovec v Gradišču; Kotar Josip, posestnik v Vodica; Kotar Mihael, posestnik na Ravnem; Kozlevčar Francišek, posestnik v Tlakah; Pavlin Alojzij, trgovec v Brezovem; Podlogar Jo ip, posestnik v Kohovici; Sotlar Josip, posestnik v Vodica; Šinkovec Josip, posestnik v Vodica; Šinkovec Simon, posestnik pri Sv. Križu; Turk Anton, nadučitelj pri Sv. Križu; Zalaznik Francišek, posestnik v Kozarjah; Podobnik Josip, posestnik v Vojskem; Bevec Josip, posestnik v Šmartnu; Bizjak Francišek, posestnikov sin v Paški vasi; Godec Jakob, posestnik v Gotni vasi; Košir Jurij, posestnik na Brodu; Kos Anton, posestnik v Ločni; Kotar Ivan, posestnik v Dolškem; Dolinar Ivan, posestnik v Britofu; Kriegl Valentin, krojaški mojster v Zahomcu; Znpačič Josip pl. Kroisenau, c. kr. polkovnik v pok. in posestnik v Martinji vasi; Zidar Francišek, posestnik v Brežah; Pipan Makso,

posestnik v Kobilji glavi; Racman Josip, posestnik v Gročanah; Blažničič Frančišek, posestnik na Bizeljskem; Stare Avgust, gostilničar v Nabrežini; Einspieler Gregor, prošt v Tinjah; Kocjan An., posestnik v Štangarskih Poljanah; Marin Ivan, posestnik v Jezeru; Demšar Ivan, posestnik v Idriji; Krečič Peter, posestnik v Šturiji; Jurkovič Mihael, posestnik in župan v Krkovem; Ozanič Matja, posestnik in gostilničar v Kuželju; Seljan Frančišek, posestnik v Oškrtu; Obranič Josip, krojaški mojster v Vrhu; Štefančič Josip, posestnik in čevljar v Fari; dr. Sor Lovro na Skaručni; Petrič Josip, posestnik v Šivčah; Škrlič Simon, posestnik v Slemah; Lavrinec Ferdo, župnik v Strmcu; Lavtizar Josip, posestnik v Beli peči; Juvan Ivan, posestnik v Beli peči; Kmet Anton, posestnik v Podlipi; Mežan Anton, posestnik na Igu; Pavlin Ivan, posestnik na Polici; Tonin Luka, posestnik v Hruševki; Drolec Ivan posestnik v Gradišču; Turk Jakob, ing. chem. v Ljubljani; Društvo v pospeševanje ljubljanskega barja v Ljubljani; Kmetijsko-kemijsko pre-kušališče v Ljubljani; Drganc Leo, profesor na Dunaju.

Naredbe glede oddaje družbenega sadnega drevja spomladi 1. 1908.

Gg. ude prosimo, naj svoje naročitve na sadno drevje priglase pri svojih podružnicah, oni pa, ki niso uvrščeni v podružnice, v družbeni pisarni v Ljubljani ustno ali pismeno. V vsaki pisarni naročiti je povedati, na katero železniško postajo je drevje poslati. Oddajalo se bo visoko in prilitično drevje. Ker zaloga posameznih skupin in različnih vrst ni velika, si družba pridržuje pravico, da preobilne naročitve skrči in namesto naročenih vrst, ki so že pošle ali jih sploh nima, dá drevesa drugih primernih vrst, če jih bo še imela.

Naročitev na veliko število dreves družba ne bo zvrševala, ker je njena naloga pospeševanje sadjarstva po deželi sploh, in zato skrbi, da se dobre vrste kolikor mogoče razširijo med kmetijskimi posestniki.

Pri naročanju veljajo tele določbe:

1. Podružnica sklene, ali vzame za svoje ude brezplačna drevesca ali ne. Če jih vzame, potem mora poslati vso udnino glavnemu odboru v Ljubljano, če jih pa ne vzame, ji ostane polovica udnine za podružnične namene; le udnino gg. učiteljev mora vso poslati glavnemu odboru.
2. Če podružnica obdrži polovico udnine, morejo njeni udje dobiti po 4 drevesa za znižano ceno 2 kron.
3. Cena za vse drugo drevje je 80 vinarjev za drevesce.
4. Navedene cene veljajo na mestu drevesnice, oziroma na mestu kolodvora, in sicer s zavojem vred.
5. Vsa naročila je treba vsaj

do 15. februarja 1908

sporočiti družbi. Kdor do tega časa ne naroči brezplačnega drevja, potem ne bo imel več pravice do njega.

6. Če bi utegnili kaj drevja (stajati) čez naročitve družbenih udov, ga morejo dobiti neudje po 1 K 20 vinarjev drevesce.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Poziv podružnicam glede cepljenja prasičev proti rdečici.

Kužna bolezen rdečica pri prasičih se je silno razširila in povzročila našim gospodarjem ogromno škodo. V preteklem letu so bile na Kranjskem občine, kjer je po več : to prasičev poginilo za to kugo.

Edino zanesljivo sredstvo proti kužni bolezni rdečici pri prasičih je cepljenje živali z varnosnim cepivom.

Podpisani glavni odbor je v svoji seji dne 28. decembra p. l. sklenil to cepljenje uvesti in organizirati.

Cepljenje bo za sedaj zvrševal družbeni živinozdravnik. Strošek za vsakega prasiča bo prav majhen, in sicer tem manjši, kolikor več prasičev bodo v enem kraju dali cepiti.

S cepljenjem prasičev se bo pričelo že prihodnjo pomlad, in da bo mogoče vse potrebno pravočasno ukreniti in pripraviti, se podružnice pozivajo, da **nemudoma** naznanijo, če želijo za svoj okoljš poskrbeti za varnostno cepljenje proti rdečici pri prasičih in koliko prasičev bo pri bližno treba cepiti.

Tudi občinska predstojništva in posamezniki, ki se brigajo za blagor kmetovalcev, se morejo obrniti z enako željo na podpisani glavni odbor, vendar v slučaju obilnih priglasev pridejo najprej na vrsto podružnice, oziroma družbeni udje.

Priglase je poslati na podpisani odbor, ki daje vsa tozadevna pojasnila.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Razglas.

o oddaji čistokrvnih plemenskih bikov simodolske pasme (rumenobeke lisaste z belo glavo), kupljenih z državno podporo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kupi meseca marca s podporo, ki jo je c. kr. kmetijsko ministertvo dovolilo za pospeševanje govedoreje, nekaj bikov simodolske pasme.

Te bike bo odbor oddajal na podlagi došlih prošelj, in sicer z ozirom na potrebo čistokrvnih plemenjakov v dotičnih krajih. Prošnje je vložiti do

1. marca t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Vsak prosilec za bika mora v prošnji naznaniti, oziroma zavezati se:

1. da je pripravljen bika sprejeti ob pravem času na oni postaji, ki bo določena, in sicer tistega bika, ki ga določi odbor;
2. da plača ob sprejemu bika polovico tistih stroškov, ki jih je podpisani odbor imel zanj pri nakupu, in
3. da podpiše zavezno pismo, da se zaveže imeti prejetega bika dve leti za pleme in, če ga iz kterejakoli nezadostnega vzroka z dovoljenjem podpisanega odbora proda, povrniti po 20 K za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejec, ki bo imel prejetega bika čez dve leti za pleme, in sicer najmanj štiri mesece dalje, dobode 40 K in za vsak nadaljnji mesec po 10 K nagrade.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 31. januarja 1908.

Oddaja ameriških trt in cepljenk.

Kmetijska podružnica v Novem mestu ima naprodaj prav lepe **sajenke riparije portalis in cepljenke.**

Cena sajenkam je določena na 3 K za 100 trt, cepljenkam pa na 20 K za 100 trt. Cepljenke so požlahtnjene z najbolj priporočenimi vrstami, kakor s španjolom, z laškim rizlingom, z velt-lincem, s silvancem in s portugalko.

Pravico do trt imajo vinogradniki iz novomeškega in drugih dolenskih okrajev.

Naročila se sprejemajo do 29. februarja 1908.

Kmetijska podružnica v Novem mestu,

dne 20. januarja 1908.

V. Rohrman, načelnik.

Oddaja sadnega drevja.

Podpisana podružnica naznanja svojim p. n. udom, da dobe iz podružnične drevesnice brezplačno po štiri sadna drevesa. Čez to število jih morejo udje dobiti proti plačilu 70 h za drevo.

Neudje morejo dobiti drevesa po 1 K 20 h v tem slučaju, če bi podružnični udje ne vzeli vseh za oddajo določenih dreves. Drevje je izredno lepo in močno in pocepljeno z najpripravnejšimi vrstami za Dolenjsko.

Naročila se sprejemajo do 29. februarja 1908.

Kmetijska podružnica v Novem mestu,

dne 20. januarja 1908.

V. Rohrman, načelnik.

Oddaja sadnega drevja in trt

udom kmetijske podružnice v Mokronogu.

Podpisana podružnica naznanja svojim p. n. udom, da dobi vsak ud kakor lani tudi letošnjo pomlad iz podružnične drevesnice

brezplačno po štiri sadna drevesca. Če to število jih bodo mogli udje dobiti proti plačilu 50 h za drevo. Neudje morejo drevesa dobiti po 70 h le v tem slučaju, če bi podružnični udje ne vzeli vseh za oddajo določenih dreves.

Oni podružnični udje, ki ne vzamejo brezplačnih dreves, dobe brezplačno po dvajset cepljenih trt. Vinogradniki, ki žele za svoje vinograde večje število cepljenk po znižani ceni 12 h komad, se opozarjajo na naslednji razglas.

Za drevesa se je zglasiti pri gospodu Edvardu Vencajzu v Mokronogu, za trte pa pri gospodu Francu Prijatelju v Trzišču, in sicer najpozneje

do 20. februarja t. l.

Najbolje pa je, da se podružnični udje, bodisi za brezplačna drevesa ali brezplačne trte, zglase pri svojem zaupniku, ki bo zanje tudi dobil drevesa in trte iz podružničnih nasadov. Zaupniki pa so ti p. n. gospodje: Hladnik Ivan za trebelski, Novak Jože za mirenski, Prijatelj Franc za trziški, Vencajz Edvard za mokronoški, Ulm Anton za šmarješki, Zupančič Franc in Leopold Vidmar za šentrupertski okoliš.

Pomniti je, da se brezplačno dobe ali samo drevesa ali pa samo trte.

Oni udje, ki se za drevesa ali trte ne zglase do določenega roka, izgube pravico do brezplačnega števila trt ali dreves.

Kmetijska podružnica v Mokronogu,

dne 20. januarja 1908.

J. A. grof Barbo, načelnik.

Oddaja cepljenih trt v Trzišču pri Mokronogu.

Podpisana podružnica naznanja, da se bo iz podružnične trtnice v Trzišču pri Mokronogu letos oddalo okoli 50.000 cepljenih ameriških trt najboljše kakovosti, in sicer prosilcem, ki so podružnični udje, po 12 h komad, morebitno ostalo število cepljenk pa se odda po 16 h komad drugim prosilcem, vinogradnikom krškega okraja. Podružnični udje pa smejo prositi le za toliko cepljenk, kolikor jih bodo sami za svoj vinograd potrebovali, in ni dovoljeno te cepljenke oddati ali prodati drugim.

Cepljenke so na podlogah rip. portalis najboljše, od strokovnjakov za naše kraje priporočene trte belih in črnih vrst.

Vinogradniki, ki žele dobiti cepljenke po zgoraj določeni ceni, morajo svoje prošnje predložiti najkasneje

do 20. februarja t. l.

pri gosp. Francu Prijatelju v Trzišču.

Podružnični udje lahko svoje prošnje javljajo tudi pri gosp. podružničnih zaupnikih.

Na poznejše prošnje se ne bo oziralo.

Kmetijska podružnica v Mokronogu,

dne 20. januarja 1908.

J. A. grof Barbo, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Novem mestu, ki bo v četrtek, dne 13. februarja t. l. ob dveh popoldne v društvenem prostoru (v hiši g. Jakšeta v Novem mestu).

S P O R E D :

1. Poročilo o delovanju podružnice.
2. Poročilo o računih.
3. Predlogi za občni zbor v Ljubljani.
4. Slučajnosti.
5. O pridelovanju zelenjave v novomeški okolici. Poročevalec g. vođa R. Dolenc.

Opomnja. Če ob zgoraj določenem času ne pride zadosti udov, se bo občni zbor vršil pol ure pozneje z istim sporedom, ne glede na število navzočih.

Novo mesto, dne 20. januarja 1908.

V. Rohrman, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Ribnem pri Bledu, ki bo v nedeljo, 9. februarja 1908 dopoldne ob osmih v šoli.

S P O R E D :

1. Poročilo o delovanju podružnice v l. 1907.
2. Polaganje računa za preteklo leto.

3. Volitev načelnika za prihodnje triletno dobo.

4. Volitev štirih odbornikov.

5. Raznosterosti.

Opomnja. Če bi v določenem času ne bi bilo navzočih zadostno število udov se bo čez pol ure potem vršil drug občni zbor, ki bo sklepal ne glede na število navzočih udov.

Podružnica c. kr. kmet. družbe v Ribnem pri Bledu,

dne 17. prosinca 1908.

Janko Vrezec, t. č. načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Metliki dne 9. februarja t. l. ob dveh popoldne v šolsko poslopje.

S P O R E D :

1. Računi za l. 1907.

2. Poročilo o podružničnem delovanju.

3. Raznosterosti, predlogi in nasveti.

Naj bi se tega zborovanja podružnični udje v obilnem številu udeležili.

Kmetijska podružnica v Metliki,

21. januarja 1908.

Val. Burnik, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice za Soro in okolico, ki bo dne 9. februarja 1908 ob poldevetih dopoldne pri Starmanu v Sori.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika, tajnika in blagajnika.

2. Volitev tajnika.

3. Raznosterosti.

Kmetijska podružnica za Soro in okolico,

dne 8. januarja 1908.

Anton Kuralt, načelnik.

Listnica uredništva.

J. R. v D. Zadeva je sicer narodnogospodarska, v naših razmerah ima pa vendar političen značaj, zato je bolje o njej nič pisati v »Kmetovalcu«, ker za uredništvo velja načelo, ogibati se vsake take reči, ki bi se utegnila smatrati za politično. Hvala torej za ponudbo.

M. Š. v B. Dokler je prostor Vaš, smete z njim početi, kar hočete, in če bo tamkaj vodila državna cesta, bodo morali prostor odkupiti. Od velikosti odkupnine je zavisno, ali se Vam izplača pričeti delati vinograd na dotičnem mestu. Po našem mnenju inženir nima pravice prepovedovati, da bi ne smeli delati vinograda, saj merjenje še ni končna rešitev, če pride tam cesta ali ne.

F. K. v G. Kupčija, ki se je ustno ali pisмено v krčmi pravoveljavno dogovorila, se zaradi tega ne da razdreti, ker se je v krčmi sklenila.

K. D. o R. Zdravniki za operacije nimajo tarifov in jim je torej prepuščeno računati po svojem preudarku.

J. A. v V. Za stroške pri razdelbi skupnih zemljišč se ne dajo podpore, izvzemši če se izvrši kako primerno skupnoboljšanje ali če se obenem naredi kaka večja cesta, ki je splošne koristi in ki je potom agrarnih oblastev že zagotovljena.

A. E. v S. Vi ste kot dolžnik zavezani plačati stroške protesta zapadle menjice, imate pa pravico zahtevati povračilo teh stroškov od upnika, če je on dal menjico naprej in ni pravočasno obvestil novega lastnika menjice, da ste Vi dolg pravočasno poravnali.

J. D. v K. Če ste zavarovalno polico sprejeli in plačali prvo premijo, potem ne morete nič več ugovarjati, ker je bila Vaša dolžnost vse določbe police prebrati. Če tega še niste storili, potem morete zavarovanje razdreti, če dokažete, da Vas je agent z neresničnimi navedbami spravil v zmotu.